

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 4-hatásos peút sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 10 fillér.
 Nyitási peút sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Arad az állami szénbányászat központja.
- Tittakozás a magyar vér ontása ellen.
- Ledöntik a Laender-fürésztelep kéményét.
- Mibe kerülhet egy háború?
- A bárónó 80.000 koronája.
- Szerbia nem tágit.
- Elzármas rendelet a mozgósítás ügyében.
- Husvétli kiállítás Aradon.
- Cyilkos szerelem.
- Haditanács vagy hadijáték?

A diplomáciai kényszerzubbony.

Arad, március 19.

Most már mindenki békét akarna, csak maga Szerbia nem. Sőt talán már Szerbiában is akarnak, ha nem tartanának attól, hogy az elmaradt háború helyett forradalom tör ki. Ugy látszik, mintha a szerbek csak kettő közül választhatnának, vagy egymást ölik meg, vagy pedig az ellenségre bizzák ezt a szolgálatot. Minden más, ép oly kevéssé nyugoti államban a hatalmak egyöntetű fellépése nem tenné kétségessé a további dolgokat. De Szerbiában, ahol a királygyilkosság erkölcsösé lett, még ezek után is szó lehet a háborúról.

Szerbia háborút akar... Az ember szeretné eldönteni, ki és mi jelenti azt a Szerbiát, amelyet nem lehet eltéríteni a céltalan vérengzés vágyától. Oroszországot, amikor valamit tesz, a cár jelenti; Franciaországot anynyit tesz, mint a francia képviselőház,

Törökország elhatározásai alatt az új törökök bizottságának tetteit kell érteni, Anglia alatt pedig a brit kereskedelem üzleti érdekeit. De mitől vagy kitől függ az, amit Szerbia eslelszik? Az uralkodótól semmi esetre. Péter király sokkal bizonytalanabban ül a trónján, hogysem hatalmat gyakorolhatna. A parlament egy csapat szájhósból áll, akik pofonokkal érvelnek a kijózanító beszéd ellen. S a királyon, a kormányon, a parlamenten, a belgrádi utcanépen kívül, akik végső eredményében csak kisebb részét jelentik Szerbiának, van a Drina és Száva partjain egy nagy tömeg gazda, zsellér, iparos, kereskedő és valamennyi értelmiség, akiket ép úgy, vagy még jobban sújt a háború, mint bennünket, akik szorongatott érzések között faljuk az első, félénk békehíreket. Ezeknek nincs szavuk Szerbiában? Vagy ezek nem számítanak akkor, amikor az ország sorsa fölött kell döntenie? Vagy ezek is háborút sóvárognak, abban az elkeseredett hitben, hogy rosszabbat, mint aminő az országnak mai, züllött, lerongyolt helyzete, már egy háború se hozhat?

A szomszédságunkban van ez az ország, a gyorsvonat pár órai járóföldjén, és mégis idegenebb, titkosabb előttünk, mint ha a földgömb másik oldalán lenne. A mikor országoknak egymástól való elszakadása megeshetik vér és fegyverköszörülés nélkül, Szerbia háborút szomjazik valamiért, a mihez semmi köze sincsen. S a mikor ezt a nagyhatalmak Bel-

grádban a legnyomatékosabban megértetik, egy csomó vállvonogató, szemforgató miniszter áll velük szemközt, a kik külön-külön mind akarnak a békét, de... — ha mégis háború lesz, arról ők nem tehetnek. A népet az ő viselkedésük, henegeő önérzetük tüzelte a harci kedvre, s most mégis áttolják a felelősséget a népre, a tömegre.

Annyi botlás, a melyet ez az ország elkövetett, megérdemelné a fenytést, ha az történetesen nem a mi költségünkre és a mi bőrünk rongálásával történnék. Ebben még sincs igazság. A nagyhatalmaknak, a kiknek közös kötelességük Európa békéjére ügyelni, az ilyen makacssággal szemben nem lehet az egyszerű tanácsadás, barátságos és jóakarati figyelmeztetés szerepében maradniok. Annak a mint a multkori demarche megmutatta, nincs foganatja. Csülökre vadult kondásokkal szemben nem lehet keztyüs érvekkel boldogulni. A nagyhatalmaknak egész sulyukkal, a legnagyobb erélylyel kell az akciót folytatni, ha meg akarják akadályozni, hogy Szerbia, akár az ablaküveget bezuzó gyerek, — önmagában és a törékeny békében kárt csináljon. Ennek a komoly, jelentős föllépésnek jeleit látjuk, s ez ad, ha csak igen halvány reményt is arra, hogy a háború Szerbia minden beszámíthatlansága mellett is, kikerülhető lesz. Ha a hatalmak föllépése a diplomáciai kényszerzubbonyt fogja Szerbiára jelenteni, amire ez az ország csakugyan

Léda.

*

Vérlángban fürdik a Tyberis vize és lombán, nehezen uszik az árral egy megtört szomorú gálya. Mélyéből itt-ott látszik csak a hajtórúd; a többi nem használják: nincs ki hajtsa. Tört árboéán rongy calatokban, busan csüngenek a nemrég még cészari gögtől dagadó vitorlák. Lángban a város, romokban a Forum. A páratelt, fojtó levegőben meg-megújuló moraj kél. Értelmetlen, zavaros hangok, de reszkető félelemmel töltik el a menekvő konzult.

A plebejus lázadás világítja útját. Az égő Róma hinti vérsugarait a menekvő urra, ki nyugágyán hanyatfekve nézi a pusztuló világot. Sokáig nézi. Rut, petyhüdt arcán szinte leri a reménytelen szomorúság. Nincs többé Róma! Oda az élet, a fény, a vigság!

E percben, mintha a partmenti sziklák hosszu, vontalott visszhangja szólna felé. Retentő tompa, mélyen bugó hangok: Ego sum, ego sum via! A szabadságtól megittasult nép hangjait hozza az éjféli esend.

Nem hallgathatja tovább a lázadó hangokat. Egy intésére hozzálép a rabszolgálya. Az egyetlen a sok hűtlen közül, ki követte urát. A legszebb. A szelid megmarkolássza fűtős szép fejét, peplonja is kigyózik, de ő maga

áll mereven, mint egy teli ifju tüzből való Niobe. Sápadt homlokára a távolról vibráló fény mintegy glóriát vet.

— Lédam, egyetlen örömem gyászos életemben, lásd mi lett hatalmas uradból?

— Még tegnap ilyenkor borgőzbe, csókba fojtottam ifju lelkemet, most itt látsz sápadtan, megesve, öregem. És uszunk lassan, a hömpölygő árral, kérérlhetetlen bizonyossággal a vég felé. Ugy-e rettenetes; ugy-e sirni való?

De Léda arca nem változik.

— Tegnap még fiatalon, ma bus öregem! Tegnap még száz lány tavaszi ajka fürdette csókba lázas testemet. Mind az enyém volt. Ma már csak te vagy, Léda.

A csókos ajkak reggelre halált ordítottak felém, csak te voltál oly néma, oly hűsleges mint most. Csókolni is csak te csókolsz ezután; nem sokáig, oh tudom, nem sokáig. Az utolsó csókomb majd a vízbe ful. Ebbe a piszkos, szennyes áradatba.

A legtisztábban te csókoltál mindig. A tiéd más volt mint a többi. Ugy-e nem volt abban fáradt kényszerűség soha, mint a többiben? Itt vagy. Velem vagy. Hiszen követél. Nem rugdostad sohas testemet, mint a többiek. És nem kacagtál olyan bántón, olyan fűjón, mint azok.

— Lédam, szerelmes kicsi nőm, ugy-e így van?

És Léda arca maradt a régi.

Ismét hangok hallatszanak a szomorú éjben. Mi történhetett? A konzult már nem érdekli semmi. Mit bánja ő most már, hogy milyen újabb rettenetést követett el a megörült tömeg. Ő uszik. Mindig messzebb, mindig tovább, szép ritnikusan. A megláncolt evezők is kidőltek sorra. Nincs menekvés, ha valahol zátony ér a gálya. Az lesz a vég, a bizonyos pusztulás.

— Emlékszel Léda a pirkadó napra? Köztetek talált a berontott csürhe. Hogy ordítottak a néma emberek! A máskor meghunyászkodott, sápadt emberek hevült pofával, fenyegetve álltak. Mintha nem is a szolgaságra, a robotra teremtettek volna azok. Emlékszel arra a vadképű, hatalmas fiura? A vezérük volt. Mig a többiek drága serlegeimet, aranyedényeimet rohanták meg, ez feléd tartott Léda és piszkos ajkát merészen nyomta illatos ajkadhoz.

A leány merev tekintete most szerelmes tüzből csillogott. A konzult nem értette, vagy talán már észre sem vette e változást. Csak beszélt tovább. Elhaló beteges hangja szakgatva tört ki melléből.

Még most is törömhöz szeretnék nyulni, ha erre gondolok. Száz halált érdemelt

rászolgál: talán visszatér a nyugalom közénk, a mozgósítás híreitől lázas, rettegő polgárok otthonába, hivatalaiba és műhelyeibe.

ARAD

az állami szénbányászat központja.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 19.

A háborús izgalmak távol tartják a képviselőket a Ház tanácsstermétől, a hol ma egy nagy fejlődésnek alapjait rakta le az országgyűlés. Wekerle miniszterelnök bányavásárlásait törvényvel erősítette meg a parlament és a mai naptól kezdve a délvidéket körülövező szénbányák folytán Arad egy európai forgalom gócpontjává lett. A miniszterelnök beszéde, melyben ezt bejelentette, zajos tetszéssel találkozott.

A mai ülésről a következő tudósítást adjuk:

Justh Gyula elnök a mai ülést tíz óra után nyitja meg.

Jelenti a Háznak, hogy a telepítő bizottság megalakult. Elnökké Szentiványi Árpádot, előadóvá pedig Teleky Arvéd grófot választották meg.

Bemutatja Siegescu József nemrég megválasztott oravicaai képviselő levelét, amelyben tudatja a Házzal, hogy magánál az összeférhetlenség esetét látja fenforogni, miért is annak megszüntéig nem fog részt venni a Ház tárgyalásain. A bejelentést tudomásul veszik.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter levelét olvasták fel ezután. Betegsége idejére az összes tárcája keretébe tartozó ügyek vitelével Sztéryi államtitkárt bizza meg, amit most a Ház tudomására hoz.

Következett napirend szerinti a polgári eljárásra és a teljeskorúak gyámolítására vonatkozó nemzetközi egyezmények becikkelyezéséről szóló javaslatok harmadszori olvasása. Ezen átesve, rátértek

az állami szénbányák

fejlesztéséről szóló javaslat folytatólagos tárgyalására.

Ferenczy Géza szól elsőnek a javaslathoz. Erős kritika alá veszi az állami bányavásárlásait. Kifogásolja, hogy csak üzleti szempontok, nem pedig nemzeti érdekek vezetnek az ál-

volna a piszok, de csak homlokát tudtam véresre szántani.

Most reesen a romhajó, fara magasra ágaskodik: sziklára kerültek. A közelgő halál érzete megsápasztotta az amugy is fakó konzuli arcot.

Már vergődik, átkozódik, nem ismer senkit.

Léda pedig szilárdan áll, hideg márványarca lassanként felenged a lilás hajnali fényben. A szeliden ömlő folyam habált hoz a hátán. Sok rettentően megcsontult emberi testet. A tegnap még szolgásgásban görnyedő szürke nagy tömeget hozza a Tyberis. Hozza mint halott hősöket. Itt egy felpuffadt fejnélküli törzset hoz, ott gyermekek usznak a tenger felé. A megérkezett ózari sereg rettenetes boszút állott. Most ismét egy fej jön, nyomában hosszú vérszállag fakad.

Léda arca, amint rátekin, kigyullad hirtelen. Reszket, hullámszik a melle. Nézi sokáig, tágranyilt szemekkel a vizsodorta fejet, melynek homlokán mély pirosuló seb tátong.

A gálya félig víz alá került, a konzult is lesodorták a habok. A nap teljes fényvel felragyog az égen.

De Léda nem tud semmiről, nem látja a lábát már-már nyaldosó vizeket. Tekintete követi a távol uszó fejet és csöndesen egy nagy harmatos könyesepp szivárog szeméből.

Emődý Imre.

lamot vásárlásainál. Az erdélyi bányákkal üzött adás-vételi visszaélésekre különösen felhívja a kormány figyelmét. A javaslatot elfogadja.

Farkasházy Zsigmond: A mai kormánypart úgy meg van szelidülve, hogy a kormány egy intésére mindenre készen van. (Zaj.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Micsoda beszéd ez!

Kialtások: Az ilyen kijelentéseket kikérjük magunknak.

Farkasházy Zsigmond: El kívánja oszlatni a félreértéseket. A mai kormánypart oly független, hogy még a 48-as jelzöt is meri használni.

Fenyvesi Soma: Milyen szellemes!

Farkasházy Zsigmond: Ugy látja, hogy a bányavásárlásoknál egyáltalán nem törődtek az állam érdekében. Megvásároltak bányákkal együtt olyan vasutakat, amiknek semmi praktikus értékük sincs. Így a Dráva mentén vettek egy értéktelen lignit bányát és vele együtt egy vasutat, amelyik neki vezet Szerbiának és a Drávának. (Derűtség.)

Wekerle miniszterelnök (nevetve): Na, ezt ugyan jól érti!

Farkasházy: Talán csak nem csapatszállításra vették ezt a bányavonalat.

Batthyány Tivadar gróf: Hát a szenel és gabonát mivel szállítsák?

Farkasházy: Nem érti, miért kellett a kormánynak ilyen vásárlásokba belemenni.

Petrogally Oszkár: Hogy mer alattomosan gyanusítani?

Batthyány Tivadar, Gaál Gaszton és mások zajosan utasítják vissza Farkasházy gyanusítását.

Farkasházy: Én nem gyanusítok alattomosan. Sőt szolgálatot teszek a kormánynak, amikor alkalmat adok neki, hogy nyilatkozzék olyan ügyben, amelyet a közvélemény máris gyanakodva néz. Határozati javaslatot nyújt be, amelyben parlamenti bizottság kiküldését kéri a szénbánya vásárlások megvizsgálására.

Bernáth István: Farkasházy nem szólt egy szóval sem arról, hogy a kormány bányavásárlásaival a már türethetlenné vált szénkartellnek akar véget vetni. Arról nem szólt, hogy a bányákat kivették ezzel az osztrák szupremácia alól. Tekintve, hogy a bányákkal eddig tisztára az osztrák gyáripár érdekeit szolgálták, most a vásárlás csak a magyar iparnak lehet hasznos. A javaslatot elfogadja, kéri azonban a miniszterelnököt, hogy a szegényebb osztályok olesó szénnel való ellátására is tegyen valamit.

Elnök a vitát bezárja.

Hoitsy Pál előadó védelmébe veszi a bányavásárlásokat és rámutat szakszerű alapon arra, hogy a bányák nagy többsége elsősorban szenet tartalmaz.

Farkasházy Zsigmond félreértett szavait rektifikálja. O felszólalásában nem érintette azt, vajjon a vásárlások intenciója helyes-e, vagy sem. Csupán a vásárlás módjáról szólt, amit különben a tegnapi ülésen Lázár Pál is kifogásolt.

Lázár Pál: Félreértett szavait kívánja helyre magyarázni. O nem szólt a vásárlásról, mintha az nem volna szabályos és teljesen kifogástalan.

Wekerle miniszterelnök: Válaszol az elhangzott ellenvetésekre. Emlékezteti a Házat arra, hogy ezelőtt három évvel olyan szénhiány volt Magyarországon, hogy pl. a diósgyőri állami gépgyárat hetenkint kétszer kénytelen volt szüneteltetni.

Wekerle válasza.

Farkasházy Zsigmond: Vaggonhiány miatt.

Wekerle Sándor: Nem a miatt. Hiszen angol szenet és silány osztrák szenet tudott a vasut szállítani. Tehát nem vagon, hanem szénhiány volt. Ezen a bármikor felléphető szénszükségén akar a kormány segíteni. Továbbá jobb viszonyok közé akarja juttatni a bányáknál alkalmazott ezer és ezer bányamunkást. (Helyeslés.) A vásárlásokkal ármérséklőleg akarnak hatni a tulmagas szénárakra. Fontos, hogy jó szénrel tudjuk üzemeinket ellátni. Ezzel mozdonyaink tartósságát is növeltük. Törekedni kellett arra is, hogy a bányák az ország különböző részein legyenek. Főleg ott vásároltunk, ahol a magán bányászat még kevésbé van kifejlődve. Lázár Pálnak szólva, figyelmezteti a Házat, hogy Lázár fejtegetéseit

már előbb megtalálta a „Kohászati Lapok”-ban. (Derűtség.) Folytatva beszédét, rátér arra, hogy az állam lassan rá fog térni petroleum-kutak furrására. Es pedig gépet, mindent maga fog előállítani. (Helyeslés.) Magyarország pazarul rejti magában a legkiválóbb ásványi kincseket. Ezt ki kell aknáznunk. (Ugy van!)

[Az aradi kettős vágány.

Nálunk megtörtént, hogy üzemeinket, különösen lokomotivokat fával és szalmával fűtötték. Ennek ilyen szengazdag országban nem szabad előfordulni. (Helyeslés.) Ezentúl annak sem szabad előjönni, hogy hozzánk, Európa szénben leggazdagabb országába idegen szenet hozzanak be. 1910-től kezdve, legalább az állami üzemekben többet nem fog megtörténni. (Helyeslés.) Ne féljünk attól, hogy nem tudjuk majd munkásokkal ellátni bányáinkat. Másutt millió és millió métermázsza szenet bányásznak és még sincs szó munkáshiányról. Az sem tarthat vissza bennünket, hogy vasutainkat fejlesztésünkre kell majd a bányüzemek miatt. Igenis ezzel tisztában vagyunk. Így tudjuk, hogy Arad és Petrozsény között dupla vágányt kell felállítanunk a fokozott igények kielégítésére. Tudjuk, hogy új üzemi berendezésekre van szükség. Es örülünk ennek. Menjenek a képviselő urak Petrozsény, Vajdahunyad és más bányafőhelyekre, látni fogják, hogy milyen komoly készülés, építkezés folyik ott. Mindenkép egy hatalmas, európai forgalom alapjait vetik ott meg. Új indóházak, teherpályaudvarok, műhelyek épülnek. (Tetszés.) A megvásárolt bányák szenéről szól ezután. A petrozsényi szénről állíthatja, hogy átlagban 5—6000 kaloriások. A bányavásárlásoknak gazdasági, politikai és nemzeti céljai vannak. (Helyeslés.) A délkeleti vidéket szinte átkarolják az állami bányaművek. Főlösképpen ennek nemzeti jelentőségéről szólni. (Helyeslés.) A vásárlásokat megelőzte egy alapos kutató munka. Magánemberek bizattak meg ezután a kutatási jogok összevásárlásával, hogy ily módon is megvédjük az államot az árak felverésétől. A drávamenti bányavásárlásokról Farkasházy gyanusító mellékizzel úgy szólt, hogy én bizonyos báró Pongrácztól vettem a bányákat. Hát ez igaz. Jóllehet az illető nem báró, hanem az én megbízott emberem volt, aki szép esőndben, az én megbízásomból visszavásárolta a maga neve alatt a bányákat. (Derűtség.) Ha Farkasházy képviselő ur megakar arról győződni, hogy jó vásárt esináltunk, ne parlamenti bizottság kiküldetését kérje, hanem menjen a konkurens vállalatokhoz és érdeklődjék, majd azok nyilatkozzanak. A parlamenti bizottság kiküldetését majd akkor határozzák el, ha én már távoztam e helyről. Az a meggyőződésem, hogy egy hatalmas gazdasági mű alapjait vettem meg. Nyugodtan bízom művem megítélését az utókorra, amikor már nem az én vezetésem alatt működik az a bizottság. Hiszem, hogy a jövőben, amikor már túl leszünk a mai gyermekbetegségek korán, egész teljességében fognak mutatkozni e mű hatalmas méretei.

A miniszterelnök beszédét hosszan és lelkesen megtapsolták.

Ezután a Ház többsége öt balpárti képviselő kivételével elfogadja a javaslatot általánosságban.

A részleteket vita nélkül, változatlanul fogadták el.

Utána az elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után.

(A pozsony-bécsi villamos.)

Sziklay Ottó indítványa következik a pozsony-bécsi villamos vasut ügyében.

Nagy György furesának találná, ha az indítványt az a többség fogadná el, amely kisebbség korában a mellett szavazott, hogy az ügyet vegyék le a napirendről. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a törvényjavaslatot utasítsák a közzgazdasági bizottsághoz.

Elnök javaslatot tesz, hogy holnap, Kossuth Lajos halála napján a Ház ne tartson ülést és a sirra kegyelete jeléül koszorút helyezzen.

A Ház elfogadja a javaslatot, mire az ülés 2 órakor véget ért.

TILTAKOZÁS

a magyar vér ontása ellen.

Országos mozgalom a béke érdekében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 19

A mozgósításról és háborúról szóló hírek és izgalmak közepette — mint makói tudósítónk jelenti, — ma egy indítvány érkezett Návay Tamás főispánhoz címezve, amit Kiss Pál dr. törvényhatósági bizottsági tag nyújtott be. Az indítványban arra kéri a főispánt, hogy a vármegye törvényhatósági bizottságát rendkívüli közgyűlésre, sürgősen hívja össze, egyszermind a bizottság elé azt az indítványt terjeszti, hogy a magyar-osztrák—szerb háboru ellen erélyesen tiltakozzék. A kérelem, illetve indítvány, kivonatban a következő:

Miután rámutat arra, hogy épen úgy, mint az 1878. évi okkupációból, úgy a megvívandó háborúból is csak Ausztriának lesz haszna, azt kérdi, miért épen a mi véreinknek kell újra az első sorba menni s miért nekünk kell legtöbbet szenvedni s legtöbbet veszteni?

Mig azonban ez a fájó aggodalom át meg átjárja a magyar nemzetet: mintha semmi se történnék, a magyar országgyűlés és a magyar kormány a gyorsan közelgő háboru borzalmival szemben közömbösnek látszik. Sem arról nem beszél s nem intézkedik, hogy tisztába jöjjünk azokkal az érdekekkel, amelyek mégis elfogadhatóan indokolnák, hogy ebben a háboruban nekünk is részt kell vennünk már az ütközetek első soraiban is, sem arról, hogy ha mi nekünk semmi nyerni és semmi veszíteni valónk nincs Boszniában és Hercegovinában, akkor miért rohanjunk épen mi az első puska és ágyugolyók elé? S kormányunktól és országgyűlésunktől egyetlen olyan hangot se hallunk, mely a közelgő háborus törekvést egyáltalán visszautasítaná s odahatni igyekeznék, hogy nemzetünk fiainak mérszár-székre hurcolása helyett béke jöjjön létre.

Ezek folytán tisztelettel kérem Méltóságodat, hogy Csanád vármegye törvényhatósági bizottságát legsürgősebben rendkívüli közgyűlésre összehívni méltóztassék, ahol indítványozom: mondja ki a törvényhatóság, hogy a fenyegető magyar-osztrák—szerb háboru ellen teljes eréllyel tiltakozik és pedig annál is inkább, mert Boszniának és Hercegovinának — melyek miatt a konfliktus kiütött — végleges annektálása esetére e két tartománynak monarchiánk melyik államához tartozandósága máig sincs rendezve s az a kilátás, hogy Magyarország ősi és királyi esküvel is biztosított törvényes jogainak a félretételével e két tartományt Ausztriába fogják bekebelezni. Ezek folytán törvényhatóságunk sürgős feliratot intéz az országgyűléshez és a kormányhoz, hogy e háboru kiütése ellen mindent megtegyenek s ezáltal akadályozzák meg a magyar nemzet fiainak a lemészároltatását. Ha pedig a háboru magvát elhíntő Ausztriával való kapesolt viszonyunk mégis elkerülhetetlenül követelné, hogy a háboruban mi is részt vegyünk, minden erejével odahasson kormányunk és országgyűlésünk, hogy ne egyedül a magyar nemzet fiaiból álló magyar ezredeket mozgósítsák és vigyék a csatateret, hanem legrosszabb esetben megfelelő arányban vegyesen vonuljanak fel az osztrák és a magyar ezredek a közvetlen harcra s az ütközetekbe. Földrajzi közelségünk a közlekedési viszonyok mai tökéletessége mellett nem teheti indokolttá, hogy — amint az okkupáció idején, most is, még öldöklőbb harcban — egyedül csak a magyar nemzet fiai vérezenek el.

Indítványozom, hogy amidőn törvényhatóságunk ezen mozgalmat megindítja, hasonló akció megtételére hívja fel az ország összes többi társ-törvényhatóságait is.

Tisztelettel

Kiss Pál dr.,

ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag.

LEDÖNTIK

a Laendler-fürésztelep kéményét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 9.

A Boros Beni-téren néhány hónappal ezelőtt pokolian gyönyörű lángtengerben pusztult el az ország egyik leghatalmasabb ipartelepe. A rettentő tűz mindent pernyévé változtatott, csak a hatalmas gyárkémény dacolt a lángok harapásával. Holnap a technikai tudomány ezt is elűnteti a föld színéről, hogy a törvényhatóság engedelmével megkezdődhessék a térszépességét emelő bérpaloták építése.

Steiner József műépítész utasításai szerint döntik le és a nem mindennapi produkció, mint látványosság is elsőrendű lesz és bizonyára óriási nézőközönség jelenlétében hajtják végre.

A kémény rombolás amerikai módszer szerint döntés útján történik, aminek munkáját csak akkor értékelheti az ember kellőleg, ha tudja, hogy a kémény teljes magassága 40 méter, vagyis egy 10 emeletes ház magasságával ér fel. A teljes súlya 35 vagon rakománynak, köbtartalma 218 m³-nek felel meg.

A döntés úgy történik, hogy a kéményt egyik oldalán a döntés irányára merőlegesen álló oldalon kezdve — fél keresztmetszetében óvatosan és fokozatosan kibontják és erős petroleumba áztatott tölgyfagerendákkal támasztják alá, akként, hogy a falazatnak több mint fele a teljes kibontás és aláékelés után nem az alapfalakon, hanem az ezeket pótló tölgyfa oszlopokon nyugszik. Hogy ez nem kis munka, arra következtetni lehet abból, hogy a kémény alsó keresztmetszete egy 4,25 m. oldalhosszal bíró négyszög, melynek falai 1,75 méter vastagok.

Midőn a kémény sulypontját már a gerendákra helyezték át, a petroleumba itatott faalátámasztást meggyújtják és amint azok elégnak, a kijelölt irányban ledől a kémény. Érdekes, hogy bár a ledőlés iránya ily formán megszabható, a ledőlés, illetve a kémény oszlop eltörésének módja csaknem mindig változó. Néha a kémény a kibontás helyén megtörve lassan végig fekszik a földön, mint valami kártyatorony, máskor derékon roppan meg a zökkenés folytán, sőt volt eset, hogy a teteje repül le előre, mint valami az emberi akarat előtt behódoló süveg.

A régi Walder-féle kéménnyel ismét eltűnik Arad kevés kéményeinek egyike: ismét egy darab a régi tradíciókból, mely félre áll a haladás elől, mely helyett azonban szerencsére épül másik.

A miniszterelnök a királynál. Budapesti tudósítónk telefonálja: *Wekerle* Sándor miniszterelnök holnap, vagy vasárnap Bécsbe utazik és kihallgatáson fog megjelenni a király előtt.

A kongrua. Tudvalevő, hogy a kongrua javaslat 4-ik szakasza a néppártban nagy ellenzésre talált. Ez a szakasz arról intézkedik, hogy a kormány a hazafiatal lelkesektől jogosítva van megvonni a kongruát. Mint budapesti tudósítónk jelenti, a néppárt és a kormány között e szakasz megváltoztatására vonatkozólag kompromisszum jött létre, amelyet ma este terjesztenek a néppárt elé. A kompromisszum szerint a kormányval szemben a megyés püspökség lesz felelős a lelkesek hazafiasságát illetőleg és az esetben, ha az illető püspök a hazafiatal lelkesekkel szemben nem élne megtorlással, az esetben a kormány jogosítva lesz a dotációt az egész egyházmegyétől megvonni.

Gyilkos szerelem.

A béna rémtette.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

Arad egyik külvárosában tegnap este véres bűneselekmény történt. Egy béna ember kegyetlen módon kivégezte szerelmesét — egy fiatal román leányt — azután önmagát is megölte.

A szerelmi dráma részletei a következők. A Pernyárában lévő Borona-utca 26. szám alatt lakott az anyjával együtt Csizmás Mitru 30 esztendőes román ember, akinek néhány ezer koronát érő gazdasága volt. Csizmást az egész környék ismerte, mert a nép előtt „tudományos ember” hírében állott. Sokan azt hitték, hogy abnormis az elméje, pedig Csizmás Mitrunak volt elég esze ahhoz, hogy az egyszerű népet tévútra vezesse. Azt hiesztelte magáról, hogy ő mindent tud és segít a szegények baján. Néha egész sereg ember vette körül és áhitattal hallgatta tanításait, tanácsait.

Ez a Csizmás Mitru amolyan czeremester is volt. Mindenféle mesterségből tudott valamit és kontármódon művelte is. Így cipészsgét is folytatott. Ritkán járt ki hazulról, mert nyomorék volt. Csak a földön csuszva tudott haladni; mert a lábát nem használhatta. Lába helyett a kezén kuszott.

Ennek a különös embernek szerelemre lobbant a szíve a mellettük lakó Majer Anna 17 esztendőes szép román leány iránt, aki leánya a gazdag ember hírében álló Majer Gligor földesgazdának. A két család nagyon jó viszonyban volt. A szép fiatal leány gyakran odaát volt Csizmáséknál és segített a nyomorék ember ügye-fogyott anyjának a gazdaságban. Mint-hogy Csizmás anyja gyöngé és beteges nő, a leány csaknem minden este elvégezte az istállóban a tehén etetésével és megfejésével járó munkát. Ilyen módon közeli barátság fejlődött ki Majer Anna és a béna ember között. Hogy viszonyuk volt-e azt senki se tudja, a családbeliek pedig határozottan az ellenkezőjét állítják. Ez egyáltalán nincs eldöntve s így a két szerelmes tragédiája homályban marad.

Csizmás Mitru tegnap este 8 és 9 óra között megölte szép szerelmesét, azután önmagát végezte ki. Majer Anna tegnap is átment Csizmásékhoz és az istállóban foglalatzkodott a tehén körül. Csizmás anyja addig odaát volt Majeréknál. A béna ember az alkalmat felhasználta és az istállóba kuszott. Kevéssel 8 óra előtt megjelent az udvarban Sokác Róza szomszédbeli leány. Csizmást az istálló ajtajában találta.

— Cipőt hoztam esináltatni, — mondta.

— Menj a házba, majd mindjárt jövök én is, — mondta Csizmás.

A leány bement a lakásba, a béna pedig az istállóba. Néhány perc múlva a leány ismét az udvaron volt, mert nem győzte várni Csizmást. A nevet kezdte kiabálni a béna embernek, de választ nem kapott. A kiáltásra átjött a szomszédból Majer Gligor és Csizmás Mitru anyja.

— Hol van a lányom? — tudakolta Majer.

— Nem láttam, — felelte Sokác Róza.

— Pedig itt kell lenni az istállóban, mert azt mondta, hogy átjön a tehenet megfejni.

Ezzel bementek az istállóba. Ott rémes dolgokat láttak. Majer Anna és a béna ember egymásra borulva vérben feküdtek. A leány nyaka a gégénél oly mélyen volt átvágva, hogy csak a nyakcsigolya tartotta. Ugyanilyen állapotban volt Csizmás is, aki még hőr-

gött. A jobb kezében egy kicsorbult borotvát szorongatott. Ezzel vitte véghez a gyilkosságot. Majer azt hitte, hogy lánya még él és gyorsan átvitette a saját lakására. Néhány perc múlva meggyőződtek róla, hogy mindketten meghaltak. A rendőrség csak éjfél felé értesült az eseményről. Moldován Ödön rendőrhadnagy kiment Prohászka László dr. orvossal és konstataáltak a bűntényt. A férfi ruhája zsebében megtalálták a lány arcképét és egy naptárból kitépett lapon néhány sort. Csizmás Mitru azt írta, hogy közös akarattal haltak meg, mert szeretik egymást. Közös sírba helyezték őket, s aki ezt nem teszi, azt megveri az isten.

A halottakat ma délután a hatóság fölboncoltatta. Holnap temetik őket.

A bárónő 80.000 koronája.

Harc az örökség körül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 19.

Érdekes örökségi ügyben fejezte be a vizsgálatot ma a budapesti rendőrség. Szentkirályi Béla rendőrfogalmazónál Müller Viktor kereskedő följelentést tett Aczél Zsigmond festő ellen és elmondta a következőket:

Még 1906. november hatodikán meghalt Nagyszöllősen Aczél László tanfelügyelő, aki boldog házasságban élt Perényi Lujza bárónővel. A bárónő önként 80.000 koronát adott át a tanfelügyelőnek, amelylyel szabadon rendelkezhetett a családja javára. A tanfelügyelő halálos ágyánál megjelent a testvére, Aczél Zsigmond festő, akinek átadta a nyolevanezer koronát. Ezt az összeget négy nőtestvére gyermekeinek szánta és megkérte a festőt, hogy a pénzt gyümölcsözőn helyezze el, amíg a gyermekek nagykorúságukat el nem érik. Aczél László másik fivére, János, nemsokára szintén meghalt és özvegyén kívül egy László nevű fiút hagyott hátra. Az özvegy aztán megint férjhez ment: Müller Viktor kereskedőhöz. Amikor ez tudomást szerzett az örökségről, de a mostohafiának szánt huszezer koronát nem találta, sebbel-lobbal följelentést tett a festő ellen. A rendőrségen kihallgatták úgy Aczél Zsigmondot, mint Perényi bárónőt. Egyöntetűen vallották, hogy a pénz megvan. Négy betéti könyvecske, — egyenkint huszezer koronáról szóló, — a Pesti Hazai Takarékpénztárnál, ahol Aczél pár nappal a tanfelügyelő halála után deponálta az egész összeget, még pedig a kiskoru örökösök nevére. A bárónő aztán jegyzőkönyvbe diktálta még Szentkirályi Béla fogalmazónál, hogy a megboldogultnak határozott kívánsága volt, hogy a pénzt Aczél Zsigmond kezelje szolid helyen, kamatozón helyezze el a gyermekek javára. A tanfelügyelő a rajongásig szerette édesanyját s nem akarta, hogy a matróna tudomást szerezzen az ő haláláról. Ennek érdekében tartották titokban magát az örökséget is.

A rendőrség meg van győződve róla, hogy a nagy lármával emelt vád nem alapos és ebben az értelemben irt át Szentkirályi Béla rendőrfogalmazó az ügyészhez, amelynek átküldte már az összes aktákat.

MULATSÁGOK.

(=) Jótékonyceiu hangverseny és kabaré előadás lesz április hó 3-án a ségai nagyóvodában tánemulatsággal egybekötve. A vígalmi bizottság humoros műsört állított össze, hogy az igényeket mindenképen kielégítse. A mulatságra külön meghívókat bocsájtanak ki.

SZERBIA NEM TÁGIT.

Ujabb támadás a monarchia ellen. — A nagyhatalmak a békéért.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 19.

BÉKEKÖZVETÍTÉS.

A hatalmak akelője.

Belgrádból jelentik: A tegnap a király elnökléte alatt tartott minisztertanácson Milovanovics behatóan referált a külügyi helyzetről és különösen az angol és az olasz követnek a legutóbb Belgrádban tett barátságos lépéseiről, abban az irányban, hogy Szerbia minden körülmények között lehetőleg engedjen legközelebbi jegyzékében az osztrák-magyar kormány követeléseinek, mert különben annak a veszélynek teszi ki magát, hogy őt fogják a háborus bonyodalmak kitörése miatt felelőssé tenni és esetleg gazdasági téren sem kap kárpótlást. A belgrádi orosz és olasz követ nem csatlakoztak ehhez a lépéshez és az orosz követ kijelentette, hogy a kormánytól semmiféle megbízást nem kapott, aminek az a magyarázata, hogy Szerbia a békés szándékát legutóbbi két jegyzékével elég világosan juttatta kifejezésre.

Kapcsolatban ezzel a közléssel, Milovanovics ama nézetét nyilvánította, hogy az orosz kormány tanácsát kell kérni arra nézve, hogy Szerbia Forgách gróf legközelebbi lépésével szemben milyen magatartást kövessen. Az esetben, ha Oroszország tanácsa fődne az angol és francia kormány nézeteit, Szerbiának igyekezni kellene, hogy az Ausztria-Magyarországgal való konfliktust békés megoldás elő vigye.

A külügyminiszter e jelentése kapcsán igen élénk vita indult meg, melynek során Milovanovics és Pasics nagyon hevesen összetűztek. Pasics mindent elkövet, hogy Milovanovics békés beszédének a hatását ellensúlyozza és ebben Zsivkovics hadügyminiszter teljes erővel támogatta. Figyelemreméltó, hogy Stojanovics közoktatásügyi miniszter, az ifju radikális párt fővezére, a legnagyobb határozottsággal csatlakozott Milovanovics nézetéhez, akivel magát mindenben szolidárisnak vallotta.

Végleges határozatot a minisztertanács nem hozott.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger pétervári levelezője jelenti: A legjobb forrásból megtudtam, hogy Oroszország tegnap Szerbiának a legerélyesebben azt tanácsolta, hogy Ausztria-Magyarországgal igyekezzék jó viszonyban maradni és gazdasági kívánságait expozé alakjában terjessze a bécsi kormány elé. Oroszország reméli, hogy a tárgyalások a kölcsönöség alapján felynek, Ausztria-Magyarország el fogja ismerni Szerbia kívánságait és békés eredményt fognak elérni. A háborút egy oldalról sem óhajtják.

Berlinből jelentik: A Morgenpost jelenti Pétervárról: A hadügyminiszter rangjuk elvesztésének terhe alatt megtiltotta a tiszteteknek, hogy a szerb hadsereg részére, mint önkéntesek jelentkezzenek.

Párisból jelentik: Khevenhüller gróf itteni osztrák-magyar nagykövet tegnap hosszan tárgyalt Pichon külügyminiszterrel Franciaország közvetítő javaslatáról. Franciaország arra akarja rábírti Szerbiát, hogy jelentse ki a nagyhatalmak előtt, hogy a hatalmakhoz intézett legutóbbi körjegyzéke minden területi és politikai kárpótlásról való lemondást tartalmaz.

Rómából táviratozzák: A N. Fr. Pr. római levelezője jelenti, hogy Olaszországnak

Szerbia, úgy látszik, még mindig ott van a konfliktus ügyével, ahol öt nappal ezelőtt volt. Semmi kilátás nincsen arra, hogy a monarchia jegyzéke Belgrádban kellő eredményt fog előidézni. Késő éjjel ugyanis arról kaptunk egy berlini táviratot, hogy Szerbia az összes nagyhatalmakhoz, — a monarchia kivételével, — jegyzéket intézett, amelyben már is kifogásolja a monarchia által adandó válasz tartalmát. A választ, amelyet Szerbiának ad a monarchia, Forgács gróf valószínűleg csak kedden vagy szerdán fogja átnyújtani Milovanovicsnak és így a döntés újból néhány napi halasztást nyert.

A helyzet mai képét az alábbi értesülésünk adja:

A helyzetet sokkal kedvezőbben itélik meg, mint az utóbbi napokban, ennél fogva, — mint a Pester Lloyd holnapi száma írja, — a hangulat a tőzsdén oly kedvező volt, hogy az esések, amelyek az értékpapirokban beállottak, egyszerre elenyésztek. A békés hangulat egész nap tartott és a londoni, párisi és pétervári hírek megerősítették azt, hogy a nagyhatalmak mindent el fognak követni, hogy Szerbiát végre észretérítsék. Azt konstataáltak, hogy a háboru lehetősége lokalizálva lesz és Ausztria-Magyarország és Szerbia közötti esetleges háboruban Oroszország semmi körülmények között nem fog részt venni.

A késő éjjeli órákban azonban a Pester Lloyd jól értesült berlini diplomáciai forrásból olyan hirt kapott, amely az utóbbi napok eseményeinek különös színezetet ad. Eszerint Szerbia két nappal ezelőtt az összes nagyhatalmakhoz, kivéve Ausztria-Magyarországot, egy jegyzéket küldött, amelyben kijelenti, hogy Szerbia nem gondol háborura, azonban a nagyhatalmakhoz fordul, mert biztosan tudja, hogy Ausztria-Magyarország olyan követelésekkel fog előállni a szerb válaszra adandó jegyzékében, amelyet Szerbia nem fogadhat el és így Szerbia ki van téve Ausztria-Magyarország támadásának. Szerbia semmiképpen nem hajlandó leszerelni, ha Ausztria-Magyarország ezt követeli és csak akkor tenné ezt, ha a nagyhatalmak együttes eljárásban Szerbiától megkövetelnék.

A mai háborus eseményekről egyébként alábbi táviratainkban adunk számot:

belgrádi követe azt a megbízást kapta, hogy jelentse ki a szerb kormány előtt ezeket: *Olaszország a legkomolyabban figyelmezteti a szerb kormányt, ne gördítsen több akadályt a balkáni kérdés békés megoldása elé, mert minden ezzel ellentétes szándéka nem számíthat a nagyhatalmak támogatására és ekkor Szerbia oktalanságának következményeit egyedül fogja viselni.* Hasonló kijelentést tettek Anglia- és Franciaország belgrádi követei.

Párisból táviratozzák: Ez idő szerint nincs közvetlen veszedelemről szó. Belgrád bevárja Aerenthal választát. Franciaország azt hiszi, hogy Szerbia erre olyan választ fog adni, hogy ennek alapján a normális viszonyt helyre lehet állítani és a tárgyalást megkezdeni. A tárgyalás folyik az intézkedés formájára és a nagyhatalmak minden befolyásukat latba vetik. A március 10-iki jegyzéket illetőleg Franciaország és Oroszország elismerték és helyeselték ugyan annak szövegét, de Belgrádban nagy változásokat tettek rajta. A Szerbiában levő hatás szükséges előfeltétele, hogy a válasz, amelyet Aerenthal elkészít, ne tulságosan kemény legyen és figyelemmel legyen a szerb nép kedélyére.

Londonból táviratozzák: Törökország és Ausztria-Magyarország között megállapodás jött létre, hogy Törökország háborút kezd Szerbia ellen, mihielyt az a novibazári Szandzsákba betörne.

Budapesti tudósítónk telefonálja: A képviselőházban ma híre járt, hogy nemesak orosz, hanem olasz tisztek is beléptek a szerb önkéntes csapatokba. Ugy látszik, — mondották — hogy Olaszország titokban támogatást ígért Szerbiának.

A londoni diplomaták

Londonból jelentik: Az osztrák-magyar-szerb helyzet dolgában jól informált londoni diplomáciai körökben — mint a Reuter ügynökség jelenti — nem osztják bizonyos körök pesszimizmusát. Kijelentik, hogy egyes szerbiai körök, Oroszország tanácsát követve, szerencsésebb kifejezési módot használtak volna a legutóbbi Ausztria-Magyarországhoz intézett jegyzékben. Elismerik azonban, hogy a belgrádi kormány a hatalmak tanácsát nem hagyta figyelmen kívül és majdnem érthetetlennek találják, hogy Ausztria-Magyarország arra igyekezzék, hogy háborúra engedje jutni a dolgot. Nagy-Britannia, Franciaország és Oroszország további közös lépéseinek jellege egyelőre bizonytalan. Az sines még megállapítva, vajjon ez az osztrák-magyar jegyzéknek Szerbiába való megérkezése előtt meg fog-e történni. Kijelentik, hogy az angol és orosz válasz, melyet Ausztria-Magyarországhoz az osztrák-magyar-török megállapodás ügyében intéztek, tényleg egyforma.

Oroszország békét akar.

Berlinből táviratozzák: Diplomáciai körökből jelentik: Oroszország Ausztria-Magyarország és Szerbia közötti háboru esetén nem fog katonailag beavatkozni.

Berlinből táviratozzák: Pétervári körökből alaptalannak jelentik azt a hírt, hogy Oroszország Szerbiának azt tanácsolta volna, hogy ne mondjon le követeléseiről, sőt ellenkezőleg, komolyan tanácsolta Szerbiának, hogy mindent kerüljön, ami háborúra vezethetne és kezdje meg a gazdasági tárgyalásokat, amelyben Oroszország támogatja. Az orosz kormánykörök határozottan biznak a béke elintézésében.

A dumaképviselők és a háborus bonyodalom.

Pétervárról jelentik: Abból az alkalmából, hogy dumaképviselők a világ összes par-

lamentjeihez fölhívást készülnek intézni, a jobbpárti frakció kijelenti, hogy nem vállalhatja a felelősséget ezért a lépésért, amely a dumaképviselők kötelességeivel nem áll összhangban és amelyet a nemzeti békére és Oroszország érdekeire károsnak tekint. A törvények a dumának és még kevésbé egyes képviselőknek nem engedik meg, hogy beavatkozzanak a külügyi viszonyokba és meghatározzák a nemzetközi politika irányát. A felhívás szövege oly kifejezéseket tartalmaz, amelyek nem a békéhez, hanem inkább bonyodalmakhoz vezethetnek, amennyiben a háboru ellen irányított ezen felhívás fenyegetést tartalmaz. Oroszország legvitalisabb érdekei ezidőszerint az összes erőknél a belső megújodási munka javára való központosítást követelik. Kétséget nem szeved, hogy a világ összes parlamentjeihez intézendő felhíváshoz a kezdeményezés — ama politikai köröktől és pártoktól indul ki, amelyek az orosz-japán háboru folyamán az ország belsejében a forradalom zászlaját lobogtatták. Tekintettel ezekre a megfontolásokra, a jobbpárt elhatározta, hogy azon tagjait, akik a felhívást aláírták, aláírásaik visszavonására kéri fel.

Uralkodók a háboru ellen.

A Times a király kijelentéséről.

Londonból táviratozzák: A Times foglalkozva Wekerle Sándor miniszterelnöknek kijelentésével, Ferenc József császár és király békeszeretétét hangoztatja és a kijelentéséről így ír:

E szavak a figyelmet az európai helyzet oly faktorára terelik, akit eddig mindég követésre méltattak az államférfiak ebben az országban és Európa összes fővárosaiban. Mi mindég biztunk Ferenc József ő Felsége békeszeretetében. Sohasem ingott meg a bizalmunk, hogy a szükséges pillanatban latba fogja vetni tekintélyét a béke érdekében. Mindég igazi uralkodó volt és hisszük, hogy most sem adja fel a reményt arra nézve, hogy a béke nem fog megzavartatni.

Belgrádból jelentik a Times tudósítója: Igen jó helyről értesülök, hogy a tegnap délután felmerült és eddig még meg nem cáfolt ama hír, mely szerint Ferenc József ő Felsége még most sem hiszi a háboru elkerülhetetlennek, nagy és mély benyomást tett Belgrádban, mert ebből a hírből az tűnik ki, hogy a belgrádi tulzóknak és intrikusoknak célzatos hiresztelése, hogy Bécsben a háboru annyira előkészített és elhatározott dolog, hogy bármily békés szellemű lenne is a szerb kormánynak válasza a közelebb várható utolsó bécsi jegyzékre, azt Bécsben semmi esetre sem fogják ki-elégítőnek találni, — nem felel meg a valóságnak. Ennek a körülménynek, mely a józan és megfontoltabb elemek befolyását jelentékenyen megerősítette, a békés kibontakozásra üdvös befolyása lehet.

Vilmos császár sürgőnye a cárhoz.

Pétervárról táviratozzák: Biztos forrásból jelentik, hogy Vilmos császár egy sürgönyt intézett a cárhoz, amelyben őt az orosz sajtóban megjelenő német ellenes cikkek beszüntetésére kéri. A sürgöny értelmében a cár azonnal intézkedett, hogy ez irányban járjanak el a „Novoje Wremja” szerkesztőségében. A német császár e közbelépését

szimpatikus jelnek tekintik arra, hogy Németország a békét és Oroszországhoz való jó viszonyát meg akarja őrizni.

Ferenc Ferdinánd Aerenthalnál.

Bécsi távirat jelenti: Ferenc Ferdinánd trónörökös tegnap megjelent a külügyminiszteriumban és hosszasan konferált Aerenthal báró külügyminiszterrel.

Egy kir. herceg a háboruról.

Párisból táviratozzák: Optimista felfogás szerint az a meggyőződés, hogy Szerbia megfogadja a nagyhatalmak tanácsát és kerülni fog mindent, ami ártalmakat idézhetne elő. A Figaró közli ma a Habsburg uralkodóház egyik kiváló tagjának levelét, amelyet nem régen intézett egy Párisban lakó rokonához. Az illető főherceg többek között így ír:

Minden háborus lárma és minden mozgósítási intézkedéssel szemben se hiszek a háboruban. Nincs mit keresnie a háboruval Szerbiának és nekünk még kevésbé.

A háborus Szerbia.

Háboru, vagy forradalom.

Belgrádból jelentik: A tegnapi minisztertanács, amelyen a király elnökölt, a kormánynak az osztrák-magyar külügyi hivatal legközelebb várható jegyzékével szemben való viselkedésével foglalkozott. Általános volt az a nézet, hogyha a kormány engedne, forradalom lenne Szerbiában. A legutóbbi orosz jegyzék valószínűen meg fogja erősíteni a kormányt ellenállásában. Ugy látszik, hogy a kabinet lassanként elveszti a helyzeten való uralmat.

A hangulat Belgrádban.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger jelenti Belgrádból: A pártklubokban most minden este tanácskozások folynak a külpolitikai helyzetről. A képviselők közt ugyan nagyon háborus a hangulat, mindazonáltal már sok olyan képviselő is akad, aki azt mondja, hogy jobb volna, ha Szerbia, természetesen összes nemzeti jogainak a megvédelmezése mellett, engedne, mert a háboru az országra nagyon is rossz következményekkel járna. Ilyen körülmények közt nincs kizárva, hogy Szerbiában a közvélemény lassanként mégis csak kijózanodik.

Szerbia és Montenegró fenyegetése

Londonból jelentik: A „Möli Journal” egy Oroszországhoz, Franciaországhoz és Angolországhoz intézett cikkében kifejti, hogy Szerbia és Montenegró kénytelen a háboru terére lépni, mert a monarchia, mely évtizedek óta lábbal tiporta a szerb népet, végezetül két országot ragadott el tőlük. Mihelyt Németország kardját csörgeti, egész Európa meghajtja fejét és arra kéri Bülowot, hogy legyen szeretetreméltó. A szerbek nem félnek ettől a kardcsörtetéstől. Még néhány napig várnak az Európa által végigjátszott komédia végére, akkor aztán megkezdődik a tragédia, melyben Szerbia és Montenegró, vagy Ausztria-Magyarország befejezi pályafutását. Nyilvánvaló, hogy Európa nem ismeri az osztrák-magyar monarchiát, melynek megbízhatatlan hadserege van. A monarchiának nagy sereget kell felhasználnia azon fölkelések elnyomására, amelyek azonnal a háboru megindulása után a monarchiában ki fognak törni. A nemzeti védelem hadserege Ausztria-Magyarországból számos biztos ígéretet kapott. A lap azért szól Oroszországhoz, Franciaországhoz és Angliához, hogy legalább ne akadályozzák a szerbeket, ha már nincsen bátorságuk arra, hogy támogassák. A világ meg lesz lepve a

korhadtt osztrák-magyar monarchia végzetén. Ha a nagyhatalmak sakkban tartják Németországot, a szerb nép maga fog leszámolni a monarchiával. De ez esetben a nagyhatalmak könnyen törhetik le majd Németországot.

Háborus készülődés.

Belgrádból táviratozzák: Mindenütt háborus készülődések folynak és 48 óra óta számtalan intézkedés történt. A veszedelemre el vannak készülve. Az összes levéltárakat Belgrádból Nisbe vitték, valamint az állampénztárt, sőt a takarékpénztárak is biztonságba helyezték pénzeiket és csak a szükséges összeget tartották vissza. Általános az a benyomás, hogy az ország közvetlenül a háboru kitörése előtt áll és ha a kormány engedne, az bukását vonná maga után.

Berlinből táviratozzák: Európa békéjére Sztolypin orosz miniszterelnök megbetegedése esapást jelent, mert Oroszország külügyi politikájában nagy hatása van az ő szereplésének. A miniszterelnök megbetegedése Izvolszkinak szabad kezet adott a Balkán politika intézésére és módot nyújt neki arra, hogy Aerenthal elleni politikájának kifejezést adjon. Nem tagadható, hogy Izvolszkinak a monarchia elleni politikája nagy nyomással van a válságra. A miniszterelnök megbetegedése folytán a cár Izvolszki hatása alatt áll.

Háborura készen.

A mozgósítás.

Fiuméből jelentik: A hajóstársaságok rendeletet kaptak, hogy hajózó személyzetüket figyelmeztessék a küszöbön álló mozgósítás eshetőségére. A magyar-horvát hajóstársaság tegnap százhatvanöt táviratot menesztett el, amelyek erre a várható behívásra teszik figyeltessé az érdekelteket. — A pénzügyigazgatóság felszólította a dohánytözsdéket, hogy a várható mozgósítás esetére gondoskodjanak a katonaság számára olcsóbb áron eladásra kerülő dohánytermékekről. A tözsdéknek már előre be kell ezeket szerezniük, de újabb rendeletig nem szabad azokat áruba bocsátani.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A rendőrségen nagy a zavar. A honvédelmi miniszter nem vette figyelembe a hadügyminiszternek egy régebben kelt rendeletét, mely szerint rendőrtisztviselők és rendőrök nem hivandók be mozgósítás esetére. Igen sok tisztviselő kapott már behívót és a IV. hadtest mozgósításával ezernél több rendőr cseréli fel a rendőri uniformist katonai egyenruhával.

A rendőrség részéről tett lépések csak annyit eredményeztek, hogy a honvédség kötelékébe tartozó főtisztviselőket, felügyelőket és rendőröket nem hívják be, ellenben azokat, kik a közös hadsereghez tartoznak, behívják.

Miután ez Budapest közbiztonsága rovására történik, a honvédelmi miniszter hajlandó arra, hogy Budapest utcáira honvéd-járőröket bocsát ki, tehát Budapesten rendőri-szolgálatot szükség esetére katonák fognak teljesíteni.

A monitorok itt vannak. Állandóan gőz alatt, minden percben indulásra készen. Ha indulnának, parancsot erre csak közvetlenül az indulás előtt kapnak.

Ma reggeli 10 órakor a monitorok kimozdultak helyükből, az a hír terjedt el, hogy indulnak. Ez azonban nem történt meg, csak kisebb mozgási gyakorlatokat végeztek.

A főváros katonai ügyosztályában a városnál befejezték a behívók kiküldését. Ezzel az a munka, melyre eddig parancsot kaptak, kimerült.

A budapesti népfölkelő-parancsnokságok kőbányai hentesekkel és ottani kereskedőkkel

szerződéseket kötnek, hogy a népfölkelőség behívása esetén, az élelmezést az első nyolc napra fedezzék.

A háboru lelke.

Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar bank főtanácsa ma Winterstein báró titkos tanácsos elnöklésével tartotta meg rendes ülését, amelyen elsőbbséget is az új évre megalakították a főtanács bizottságát. Az ülésen egész sorát a folyó ügyeknek intézték el és ezután a vezértitkár, Pranger udvari tanácsos jelentést tett a bank jelenlegi állásáról, valamint a monarchia és a nemzetközi pénzügyi viszonyairól. A jelentésben hangsúlyozva van, hogy a március 15-én közzétett bankkimutatás erőteljes és jól alapozott bankjegyzelést tüntet fel. Az ércalap 1816-7 millió korona magasságban már egy egész év óta 131-7 millió szaporulatot mutat, amely emelkedés kizárólag az aranykészlet növelte. Az 1250 koronára rugó tiszta aranykészlet a legmagasabb, amely a bank keletkezése óta fennáll. Az aranyállomány növekedése mellett a bankvezetőség nagy súlyt fektetett a deviza állományának erősítésére, amely egy év óta 904 millió korona többletet tüntet fel. Az érckészlet és az összes devizaállomány, valamint a külfölddel szemben fennálló követelések a forgalomban lévő bankjegyek összegét majdnem teljesen fedezné. Az adómentes tartalék az erőteljes ércállomány ellenére is csupán 12-8 millió koronával magasabb, mert a fizetési eszközök szükséglete a tavalyihoz viszonyítva, 119-8 millió koronával emelkedett. Ezzel az összeggel nagyobb az ideai bankjegyzforgalom, mint volt 1908. márc. 15-én. A bank e kedvező állása mellett is a pénzügyi viszonyok az utolsó napokban kedvezőtlenebbé alakultak és a devizaárfolyamokat is, amelyek még néhány nap előtt tekintélyes aranyimportot engedtek meg, részben a reláció paritása felé emelte. Ez utóbbi észleletek nem a gazdasági tevékenység erőteljesebb megnyilatkozására, hanem arra a nyugtalanságra vezetendők vissza, amelyek a monarchiánknak külföldi viszonylatában állottak be. Ezért ezen az ülésen a kamatláb kérdését érinteni nem lehetett és a Pranger udvari tanácsos, vezértitkár által felolvasott jelentést vita nélkül tudomásul vették.

A hadügyminiszter cáfol.

Bécsből táviratozzák: A közös hadügyminiszteriumban ma így nyilatkoztak:

Igazán érthetetlen némely magyar lap híre, hogy egyes hadtesteket már mozgósítottak. Ezt a közvélemény érdekében megcáfolják és kijelentik, hogy semmiféle rendkívüli intézkedés nem történt.

Budapesti tudósítónk telefonálja: A felhívatalosok ma megmozdultak és egyre-másra cáfolják a mozgósítási híreket. A Magy. Tud. és a Bud. Tud. kijelentik, hogy a 4., 7. és 13. számú hadtesteknek nem hívták be összes tartalékosait, hanem csak azokat a tartalékosokat, akiknek ezredeik Boszniában, Heregovinában, vagy Dalmáciában vannak.

Bécs hangulata.

Az osztrák képviselőház a háborúról.

Bécsből táviratozzák: Az osztrák képviselőház mai ülésének végén este 9 órakor Pattai elnök bejelenti, hogy az interpellációk között van egy, Breitner képviselő interpellációja, amelynek tartalmát az ő nézete szerint nem lehet nyilvános ülésen felolvasni, sem tárgyalni. A legutóbbi hadi mozgósításokkal van kapcsolatban. Ha ezek igazak, akkor nézete szerint elárulása olyan katonai titkoknak, amelyek csak kárunkra lehetnek, ha pedig nem

igazak, akkor csak a lakosság nyugtalanítására vezetnek. Ennélfogva ő minden esetben zárt ülést akar.

Pernersdorfer szocialista képviselő nem osztja az elnök nézetét. Nem látja be, hogy ha Magyarországon szabad a lapoknak katonai intézkedésekkel foglalkozni, nálunk miért ne lehessen. Javasolja a nyilvános ülés megtartását.

A Ház így határoz.

Breitner interpellációjában megkérdi, igaz-e, hogy a legutóbbi katonai intézkedés, már részleges mozgósítás.

Bienert báró válaszában kijelenti, hogy ebben a kérdésben már nyilatkozott, most is csak azt jelentheti, hogy ilyen mozgósításról abszolúte szó sem lehet.

Bécsből táviratozzák: A véderő-bizottság jelentésének tárgyalásánál az összes pártok hangoztatják, hogy a hadsereg egységessége iránti követelés mennyire helyes s kijelentik, hogy a katonai faktorok összességének ennél a kérdésnél teljes súlyukkal érvényesülniök kell. A véderő-bizottság kötelességének tartja minden alkalommal konstatálni, hogy a népképviselőt sohasem fogadja el a katonai kérdés oly megoldását, amely által a hadsereg egysége és harcképessége kérdésessé tétetnék. Foglalkozva a honvéd tartalékosok kivételével, aktív szolgálatra visszatartott katonák ügyével, a bizottság sajnálja a külügyi helyzetet, amely ezt az intézkedést megokolja. Bármennyire reméli, hogy a béke nem lesz megzavarva, a kormány kötelessége volt készenlétbe helyezni az összes hatalmi eszközöket. A Landwer-miniszterium gondoskodása teljesen megfelelő a bizottság intenciójának, amihez csak azt fűzi, hogy a kormány a helyzet tisztázása után a behívott legénységet mielőbb szabaddá teszi.

Bécs külügyi diplomata a helyzetről.

Bécsből táviratozzák: A külügyminiszteriumban ma így nyilatkoztak:

— A szignatárius nagyhatalmak újra kezükbe vették az annekszió által teremtett helyzet tisztázását. Megindultak a tárgyalások és mi a legnagyobb nyugalommal tekinthetünk ez elé. Több javaslat van, amely azt mondja, hogy a kérdést európai konferencia elé kell vinni. A szövetséges államok az anneksziót úgy értelmezik, mint mi, hogy: t. i. csak ratifikálni kell.

— Melyik nagyhatalom lépése válna be? — kérdezték.

— Nekünk minden megoldás jó, amely a helyzetet tisztázza. Ha Szerbia lemond alaptalan követeléséről, úgy megkezdhetjük a tárgyalásokat.

— Milyen konferenciái javaslatot látnának szívesen?

— Nekünk az olasz javaslat tetszik legjobban, de ha a nagyhatalmak más mellett foglalnak állást, attól sem zárkoznánk el. Ha Szerbia mindenképpen háborút akar, ne jedsen meg, a nagyhatalmak nem akarják munkáját zavarni.

Vágjatok közé!

Berlinből táviratozzák: A Vossische Zeitung jelenti: Bécsben azon az ebéden, amelyet a király tegnapelőtt adott és amelyen az uralkodó a háboru lehetőségéről is nyilatkozott, egy nagyhatalom követte ezeket mondotta:

— A Szerbia ellen való háboru elkerülhetlen. Ha Ausztria-Magyarország az európai békének szolgálatot akar tenni, akkor Szerbiára egyszerűen erős csapást kell mérnie. Vágjatok közé — mondotta — és találjatok jól, akkor Ausztria-Magyarország legjobb szolgálatot teszi a békének.

Mibe kerülhet egy háború?

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 19.

A legutóbbi két nap ugyan vigasztalóbbá tette a már-már teljesen beborult látóhatárt, de azért úgy a katonai, mint a politikai köröket egyaránt élénken foglalkoztatja egy balkáni háború eshetősége. A N. Fr. Pr. legutóbbi száma — mint Bécsből jelentik — előkelő katonai forrásból költségvetését közli egy esetleges háborúnak. A rendkívül érdekes számítást a következőkben ismertetjük:

A költségvetés a két legutóbbi nagy háborúnak, a német-francia és az orosz-japán háborúnak számadataiból indul ki. A német-francia háború költségeinek számszerű adatait Riesser Jakab dr. közgazdasági írónak legújabb könyvéből veszi, amely szerint a 305 napig tartott háború összes költségei német oldalról két milliárd korona volt, azaz napenkint és emberenként 6 korona és 70 fillér. A kártérítési és nyugdíjazási összegekkel együtt a katonai többszükséglet 3186 millió korona volt. Francia oldalon a kártérítési és nyugdíjazási összegeken kívül 1805 millió koronát költöttek a háborúra.

Az 1904—905-i orosz-japán háborúban tisztán a hadviselés és fegyverkezés költsége orosz oldalról 3390 millió korona, japán oldalról pedig 2860 millió korona volt. E számadatok alapján egy esetleges osztrák-magyar—szerb háború költsége a következőkben körvonalozható:

A háború minden napja a monarkiónak fejenként 12 koronába kerül. Ha most már azt vesszük számításba, hogy körülbelül 400,000 embert kell a harcra küldeni, a napi pénzügyi szükséglet 4 és nyolctized millió koronát tesz ki. S ha már most három hónapra vesszük az esetleges háború időtartamát, úgy 437 millió korona volna a végösszeg. Különös figyelemmel azonban arra, hogy a háborút két harcban kellene viselni, a költség 500 millió korona lenne. Miután valószínűnek látszik, hogy Szerbia végleges letöréséhez egy körülbelül 150,000 emberből álló csapatosttel kellene egész Szerbiát két hónapra keresztül megszállva tartani s ez 112 millió koronát igényel: a hadviselés összköltsége 600 millió korona. Ehhez az összeghez hozzá kell venni az özvegyek, árvák és munkaképtelenek kártalanítására szükséges 150 millió koronát és az eddigi készletnek 200 millió koronára rugó költségét, a háború összes költsége 950 millió koronát, vagyis közel egy milliárd koronát tenne ki.

Természetes, hogy ezek az adatok csupán hozzávetőleges számítás eredményei. Alapja ennek a számításnak az, hogy mennyibe kerül egy-egy ezred élelmezése, ellátása és hadi felszerelése. Fontos szerepe van még annak is, hogy háborúban használhatatlanná vált hadi felszerelések, főleg a gyalogságnál az egyenruha és lőszerek, a lovasságnál a lóanyag, a tüzérségnél a lóanyag és ágyuk, a műszaki csapatoknál pedig a hid-, távirat- és egyéb jelzési készülékek újból való beszerzése mily nagy összegeket igényel. Ezek hozzávetőleges értéke száz millió koronára rug.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Nemzetközi tolvajok az aradi fogházban. Jó fogást csinált ezelőtt három hónappal az aradi rendőrség. Letartóztatta Zeldin Zachariás és Pomeranz Henrik külföldi illetőségű nemzetközi tolvajokat, akik mint utazó zsebmetszők az egész kontinensen nagy lopásokat követtek el. Mivel az előzetes vizsgálati fogság három hónapi ideje lejárt, anélkül, hogy sikerült volna a vizsgálatot befejezni, a törvényszék ma egy hónappal meghosszabbította a vizsgálati fogságot.

Márkus Emilia merénylője a tébolyában.

„Rendet akart csinálni” a Nemzeti ben.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 19.

Élénk emlékezetben van még Gregus Janka esete. Ideges természetű öltöztető volt Gregus Janka. Hosszu éveken át Márkus Emiliát öltöztette és idővel megnyerte a művésznő bizalmát. Amikor minden apró intimitásról tudott, akkor a szegény leány ezeket az intimításokat szépen, lassan átszámaztatta a művésznő pályatársainak, legszívesebben azoknak, akik egy kanál vízbe fojtották volna meg Márkus Emiliát. Amikor ezekről a művésznő tudomást szerzett, természetesen az öltöztetőt elbocsátotta maga mellől. Gregus Jankát azután más minőségben alkalmazták, végül egyáltalában kitétek a színházból.

A leány abban a hitben élt, hogy Márkus üldözi és egy szép napon revolvért fogott el. Kis hijja, hogy a művésznő áldozata nem lett az ideges nőnek, aki azután önmaga ellen fogta a fegyvert. Felgyógyult, börtönbe jutott, de az ügyesség megszüntette az eljárást és szabadlábra helyezték.

A Pesti Futár ezt a szabadlábrahelyezést legutolsó számában azzal kommentálja, hogy a művésznő didergett a „tárgyalás” szó hallatára, attól tartott, hogy Gregus Janka vallomása megint meg fogja hurcolni a reputációját. Közbenjárt tehát minisztereknél s közbenjárását siker koronázta.

Az idézett ujság egyik munkatársa meg is interjúvolta Gregus Jankát, aki mindennel Lenkei Hedviget okozta. Állítólag Lenkei volt a nagy intrikus, aki Somlót kiintrikálta az igazgatói állásából és beintrikálta Tóth Imrét, a mostani pozíciójába. Azért kellett neki ez az igazgatói csere, mert Tóth Imre haragudott Márkusra és kiadta ennek a szerepeit Lenkeinek. Minthogy Gregus Lenkei mellett „foglalt állást”, persze Márkus odatörekedett, hogy a volt bizalmasát és a riválisának az új bizalmasát kiüldözze abból a társaságból, ahol neki ártalmára lehet.

Ezeket a dolgokat a szerencsétlen nő nemcsak ujságíróknak mondta el, de házalt velük mindenfelé.

Steiner Irén öltöztető előtt tegnap ugyanezeket ismételte meg és hozzátette:

— Most, hogy nem haltam meg, még csak egy feladat vár reám ebben az életben: rendet csinálni a Nemzetiben. Tóth Imrét és Lenkei Hedviget kiesapatom a színházból és nem fogom tűrni, hogy az első magyar műintézetnél ilyen dolgok történjenek.

Steiner Irén visszamondta Gregus Janka szándékát Tóth Imrének, akinek első dolga volt Palásthy Géza irodaigazgató útján a rendőrséget figyelmeztetni Gregus közveszélyességére. A leányt a főkapitányságra vitték, innen pedig a megejtett rendőrorvosi vizsgálat után Lipótnezőre szállították.

Haditanács vagy hadijáték?

Albóri csapatfelügyelő Temesvárott.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 19.

Lapunk tegnapi számában beszámoltunk a háborús készülődés egyik nevezetes mozzanatáról. Megirtuk, hogy Albóri tábornok Temesvárott maga köré gyűjtötte a VII. és XII. hadtestek összes tábornokait és tanácskozott velük a jövő operációkról, a harcra való vonulásról és a parancsnoksága alá kerülő hadtestek feladatáról. A hivatalos apparátus azonban már is cáfol. Nem haditanács, hanem csak — harcjáték volt Temesvárott, mondja a hadügyminisztérium. Ez a cáfolat megerősíti a mi értesüléseinket.

Mi az a harcjáték?

Harcjátékot vezetett Albóri! Igaz. A plasztikus asztalon tábornokaitól körülvéve, elmagyarázta, hogy a VII. és XII. hadtest támadó vagy védelmi feladatot nyer-e? Elmondotta bizonyára, mi lesz a teendője a határ megerősítésével és mit ró rá a hadi tudomány akkor, ha a másik hadsereg parancsnok bizonyos feladatot már teljesített. És azt mindenki tudja, hogy az ilyen harcjátékok közben vetődnek fel a praktikus eszmék, amelyeket a parancsnok a hallgatókkal együtt le szokott tárgyalni. Tehát nem haditanács, hanem csak harcjáték. És éppen Albóri vezetésével, éppen Temesvárott, akkor, mikor feszülten várjuk, mikor veszik át a diplomaták szerepét a tábornokok.

A haditanácsról a következőket jelentjük a Temesvári Hírlap nyomán:

Albóri báró csapatfelügyelő temesvári időzése és az a körülmény, hogy a hetedik hadtest területéről majdnem az összes hadosztályparancsnokok Temesvárra érkeztek, meglehetősen izgalmat okozott Temesvárott, azonfelül pedig különféle verziókra és híresztelésekre adott alkalmat. Albóri báró temesvári időzéséről az említett lap illetékes helyen kért információt és bécsi tudósítója a következőket közli:

„A hadügyminisztériumban kijelentették, hogy Albóri báró csupán a hadijátékok miatt időzik Temesvárott. Ilyen hadijátékokat bizonyos időközönként máskor is rendeztek. Mult hó ötödikén Jenő főherceg vezetésével Prágában volt ilyen hadijáték. Nevetéses és érthetetlen, hogy Albóri báró temesvári időzését háborús előkészületekkel hozzák kapcsolatba.”

Habár a cáfolatot megnyugtató jelnek vehetnők, ellentmond ennek az a beszéd, melyet ma tartott Temesvárott a csapatfelügyelő.

A tisztikar Albórinál.

A temesvári helyőrség egész tisztikara ugyanis testüleg tisztelgett Albóri báró csapatfelügyelő előtt, aki katonás rövidséggel, de annál egyenesebb nyíltsággal beszélt a hadsereg kötelességeiről az el nem kerülhető háború esetére.

„Mint az egyik déli hadsereg parancsnoka, nyugodt lélekkel számított arra, — ugymond a tábornok, — hogy önök, t. uraim, átérzik hivatásuk komolyságát. Mi katonák vagyunk, nem politizálunk. Mi legfelsőbb hadurunk, dicsőségesen uralkodó fejedelmünk legfelsőbb parancsára háborúba indulunk a trón és a haza védelmére. Ez le-

gyen az önök vezérlő csillaga és én bizom, hogy fegyvereink dicsőséges győzelemmel fognak kikerülni a háborúból, amelynek veszedelme sokkal közelebb áll, semminthogy időt szakíthatnánk magunknak arra, hogy kötelességünk pontos teljesítését akár egy pillanatra is elhalasszuk. A legfelsőbb parancs ide vezényelt és én elül akarok járni, ha szükséges, az ellenség golyózápora és támadásai dacára is."

A hadijátékok.

A Temesvárott időző főtisztok, a temesvári tábornokok és a vezérkar ma, reggel kilenc órakor a Tiszti Kaszinóban egybegyültek és Albori báró gyalogsági tábornok, csapatfelügyelő vezetése alatt megkezdették a hadijátékokat, melyeknek lefolytatása huzamosabb időt vész igénybe. A főtisztok ma délben a Koronaherceg-szálló éttermében étkeztek és délután folytatták a hadijátékokat. Az ugynevezett hadijáték nem egyéb, mint a terveknek a térképen való megvitatása és megbeszélése.

A Temesvárott időző tábornokok ebédután ismét a Katonatiszti Kaszinóba mentek, hol folytatták a hadijátékokat. Pávai-Vajna Béla altábornagy, kolozsvári honvédkerületi parancsnok kivételével, aki tegnap este Kolozsvárra utazott, az összes tábornokok Temesvárott vannak. Az elutazás iránt még nem történt intézkedés. Egy verzió szerint Albori báró holnap reggel utazik el. Hogy hová, azt titkolják, de viszont azt is hallottuk, hogy Albori hétfőnkedden már Bécsben lesz.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Vándorlegény, operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (C bérlet)
Vasárnap: Délután: Varázskeringő, operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével. Este: Tündérlak, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (A bérlet)

* **Koldusdiák.** Zsufolt ház nézte végig ma este Milöcker bájos zenéjű, régi operettjét. A telt ház részben a darabnak szült, de nagyobbik részben bizonyára Komlóssy Enmának, akinek vendégjátékai kedves művészi eseményei Arad színházlátogató közönségének. Rimanóvszky Simon szerepében aratott ma szép sikert Komlóssy s pompás énekét, művészi játékát tapssal és virággal ismerte el a közönség. Mellette jók voltak Wlassák, Zalay, Benkőné, Leövey és Hunyady.

* **Komlóssy Emma a Vándorlegényben.** Holnap lép fel másodszer az aradi színház állandó vendége, Komlóssy Emma a Vándorlegényben. A művész nő Ocult játsza, amellyel a Népszínházban óriási sikereket aratott. A herceg szerepét Wlassák Vilma játsza, akinek ez egyik legjobb alakítása. A címszerepet Leövey játsza. A többi szereposztás a következő: A hercegnő — Zalay Margit, Libuska — Benkőné, Csepü komédiás — Ladiszlay, Nikell udvarmester — Kulesár.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap két előadás lesz és mindkettőn Komlóssy Emma vendég szerepel. Délután a vendég a Varázskeringő Franciját, este a Tündérlak Magyarhonban Borcsáját játsza.

* **Geyer Stefi aradi hangversenyéről** a rendező-cég ezeket írja: Geyer Stefi világhírű magyar hegedűművész most Németországban aratja diadalát. Legutóbb Párisban hangversenyezett és ott is a közönség határtalan lelkesedéssel ünnepelte. Külföldi udvaroknál gyakran szerepelt s dicsőséget hozott hazájának és a művészetének. Aradon f. hó 21-én, most vasárnap

tartja hangversenyét, mely előreláthatólag igen élvezetesnek mutatkozik. A műsor egyes számai, melyek a klasszikus és a modern zeneirodalomból vannak összeválogatva, meglepetés számba fognak menni. Jegyek 6, 5, 4 és 2 koronáért kaphatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében.

* **Az Uránia színház hírei.** Szombaton mutatja be utoljára az Uránia színház azt a pompás műsort, melynek minden egyes száma a közönség osztatlan tetszésével találkozott. A különböző nemzetek táncai, az amerikai medvevadászát, a remek humoru akrobata család valódi szenzáció számba mennek. Az Uránia ismét nagy sikerre váró attrakciót mutat be vasárnap, hétfőn és kedden. Előadja Francois Copeének, a nagy francia írónak *Halálos szerelem* című drámáját, melyet elsőrangú párisi művészek játszottak el. Copeé a francia halhatatlanok egyike nagy szellemét dramatizáló, képességét ebben a drámában is teljes pompájában ragyogtatja és a közönség nagy élvezetet talál majd ebben a fenséges képben, melyet a Pathé Frères cég nagy gondnal és aldozatkészséggel állított ki.

Görgey a háborúról.

„Nem érdeke a nemzetnek.”

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 19.

Ezekben a súlyos napokban, hogy a magyar nép aggodalommal lesi: mikor kell fiainak a bécsi hadvezetőség parancsára hadbaszállniok, — sokan gondolnak Görgey Artur tábornokra. A negyvennyolcas idők nagynevű hadvezére mint vélekedik a veszedelemtől? Ki dicsőséges harcot vívott Ausztriával és akinek Világosnál reszkető kézzel meg kellett hajtania a háromszíni lobogót: igaz ügynek, magyar ügynek tartja-e a Szerbiával való összeütközést? Sokan keresik föl mostanában az ősz, megroskadt Görgeyt, hogy halk beszédét meghallgassák.

A tábornok a Mária Valéria-utca 17. szám alatt, első emeleti egyszerű lakásban lakik nővérel. Csöndes utca az a Dunaparton; nagyobb részt ódon palotái gubbaszkodva álmodnak az elmúlt időről és jó lehet itt Görgeynek immár több mint félszázados emlékein merengenie. Nem is igen szereti a hadvezér, ha megzavarják nyugalmában. Csak családja tagjait és legkedvesebb ismerőseit fogadja:

— Öreg, sir felé hajló ember vagyok már, — ismételteti Görgey. — Nem sokat érdekel, mi történik a világban. De ebben a háboruban nem hiszek. Bizonyosra veszem, hogy az európai államok az utolsó pillanatban közbelépnek és megakadályozzák. Szomorú is volna, ha a magyar fiataloknak el kellene vérzenie. Most, mikor az ország mégis kissé erőre kapott és gyarapodik... Nem is érdeke a magyar nemzetnek a szerb háború, amely nagy bonyodalmakat okozhat...

Igy beszél a negyvennyolcas magyar hadserég ősz tábornoka, majd hosszan elméláz és újra meg újra elmondja:

— Nem hiszem, nem hiszem...

A hallgatói is nyugtatják Görgeyt. Majd megdönti magát a bécsi hadvezetőség és beszün-teti a mozgósítást. Mialatt pedig a békéről álmodozik a Mária Valéria-utca viharedzett lakója, nem mesze tőle, a tavasz fényében uszó Dunán dohog a gépezet a monitorokban és csillognak az ágyúcsövek. De ne lássa, ne hallja Görgey... Éjszakai nyugodalmas pihenéséből a riadó hangja ne zaklassa föl... Higyje, hogy boldog a szerencsétlen magyar. Hogy nem hanykolódnak a halottak az aradi Golgota sirjaiban.

Bizalmas rendelet a mozgósítás ügyében.

Az aradi rendőrfőkapitány intézkedései.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 19.

A háborus állapot jele az a bizalmas rendelet, melyet ma adott ki Sarlot Domokos rendőrfőkapitány. Az intézkedéseket, melyek a helyőrség hadi készülődéseinek zavartalan véghezvitele biztosítására adattak ki, felsőbb helyről kapott utasítás nyomán tette meg a főkapitány. A főispán, a honvédelmi minisztertől vett parancsra utasította a polgármestert, hogy tegye meg az óvintézkedéseket a hadititkok megőrzésére, antimilitarista falragaszok, röpiratok elkobzására és a behívottak kötelességszegésre való csábításának meggátolására. Az érdekes rendelet, mely szintén egyik jele a helyzet komolyságának, teljes szövegében itt következik:

4371/909. kh.

Bizalmas!

Szolgálati utasítás valamennyi rendőrtisztnek, detektívnek és rendőrközegnek.

A hírlapokban közölt háborus hírek egyeseket, akik ezen állapotot a törvényes jogrend felforgatására, a közbiztonság megbolygatására a legalkalmasabbnak vélik, arra ösztönözhet, hogy a közbiztonságot és közrendet megzavarják és a tudatlanokat törvénysértésekre csábítsák, vagy pedig a hiszékenyeket különféle fondorlattal becsapják, megkárosítsák. Ennélfogva a fennálló jogrend uralmának biztosítása és a törvénysértések megakadályozása céljából a következőket rendelem el:

Azon egyének, akik az állam hadi erejére és hadi védelmére vonatkozó intézkedéseket, tárgyakat azon szándékkal kémlélnék ki, hogy azokról más államot értesítsenek, előállítandók.

Aki az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejének állásáról, mozdulatáról, erejéről és működéséről, az erődök és erősítmények állapotáról, a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmi szerrek hollétéről, mennyiségéről, minőségéről vagy szállításáról valamely közleményt sajtó útján (falragasz, röpirat) tesz közzé, amennyiben a közlemény nem a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítást tartalmazza, feljelentendő, a röpiratot, falragaszt terjesztő előállítandó.

Aki mást, habár eredmény nélkül, az 1890. évi XXI. t.-c. 1. és 4. §-ában meghatározott büntett, vagy vétség elkövetésére csábít, (a behívási parancs engedelmségének megtagadása) feljelentendő, esetleg előállítandó.

A röpiratok, falragaszok állandóan éber figyelemmel kísérendők és azok kihordói, falragasztói, ha a szétosztásra, illetve terjesztésre hatósági engedéllyel nem bírnak, előállítandók és ha a törvénysértést (izgatást, lázítást) tartalmazó röpcédulák, falragaszok terjesztői, kihordói ismeretlenek, a röpcédulákból, falragaszokból, legalább egy-egy példány megszerzendő és az ügyeletes tisztnek bemutatandó.

A hidak, kompok, vasuti töltések, vágányok és egyéb katonai, hadászati műtárgyak rongálói elfogandók és előállítandók.

A csaláson ért egyének, ha kilétük nyomban meg nem állapítható, ha a szökésüktől tartani lehet, ha bűnjelek biztosítása és őrizetbe vétele szükséges, előállítandók.

Riedt István rendőrfelügyelőt utasítom, hogy ezen intézkedésem végrehajtására a rendőrközegeket megfelelő módon tanítsa ki.

Arad, 1909. március 18-án.

Sarlot, s. k.
főkapitány.

Husvétii kiállítás Aradon.

A magánosok képeinek tárlata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, március 19.

Régi érdekes tervét valósítja meg az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat. Nagyarányu képkiallítást tervez husvétra azokból a képekből és műtárgyakból, melyek Aradon és környékén magánosoknak vagy egyes társulatoknak tulajdonában vannak.

Ismert dolog, hogy az aradi magánképgyűjtemények igen sok úgy művészeti, mint történeti szempontból értékes képpel díszeskedhetnek. A műértő közönség nagy része előtt ismeretlenek e képek és éppen ezért akarja most a Képzőművészeti Társulat e műtárgyakat a nagyközönségnek is bemutatni. A kiállítást Steiner József műépítész rendezi, aki most mindazoknak a támogatását kéri e kiállításához, akik műtárgyakkal rendelkeznek. E célból a következő felhívást bocsátotta ki az Aradon és a környéken levő képgyűjtőkhöz:

Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat husvétra az Aradon és környékén magán-tulajdonban levő műtárgyakból kiállítást rendez, oly célból, hogy a nagyközönség műszerrel részének birtokában levő műtárgyakról általános művészeti szempontból képet lehessen nyerni. Minthogy értesülésünk szerint t. címednek értékes műgyűjteménye van — tisztelettel kérjük, kegyeskedjék műbecsű tárgyait (kép, szobor, vagy iparművészeti tárgy, butor kivételével) kiállítás céljából átengedni.

A kiállítás megnyitása folyó év április 4-én — virágvasárnapján — lesz és április 12-én zárul be.

A kiállításon való részvételt kérjük március hó 25-ig alulírottánál bejelenteni.

A kiállítás helyisége a Kereskedelmi Akadémia emeleti termében lesz, miért kérjük kiállítandó műtárgyait folyó év április 1-én (csütörtök) oda szállíttatni.

A kiállítás bezárta után, április 13 (kedd) kérjük a beküldött műtárgyak visszaszállításáról gondoskodni, hogy azokban sérülés s kár ne essék.

A kiállítandó műtárgyak átvételét elismervény mellett Balla Frigyes műtáros eszközli, ki szintén ugyanazon elismervény ellenében adja át a kiállítás bezárta után a műtárgyakat.

A kiállítandó művekre ragasztott, vagy zsinórral fölfüggesztett cédulára kérjük a műtárgy szerzőjét, címét, értékét és tulajdonosát megjelölni. Ugyancsak azt is, hogy a műtárgy eladható-e, vagy nem.

Egyben tisztelettel kérjük, méltóztatni a rendezéssel tudatni, hogy t. ismerősei közül kik bírnak még műtárgyakkal. Azért kérjük ezt, hogy az illetőknek is megküldhessük felhívásunkat, mert nem állván rendelkezésünkre a műgyűjtők teljes névsora: a kiállításból esetleg több értékes műtárgy hiányoznék.

Ugyan e helyen kéri a rendezőség mindazoknak a támogatását, akik e kiállítás sikeréhez hozzájárulhatnak.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 20-án az időjárás: enyhébb, nyugaton elveto csapadék.

— Kossuth Lajos halálának évfordulója. Március huszadikán, ezelőtt tizenöt évvel egy ország fűrdött könnyében. A nagy hontalan fejezte be földi pályafutását. Nyugodni tért. A nemzet soha el nem muló hálás kegyelete örök gyásznapnak ismeri ezt a napot és az idők távolodtával növekszik a veszteségen érzett fájdalom. Gyászünnepet ül az egész ország.

A Kossuth-asztaltársaság a következő felhívást bocsátotta ki:

Testvéreink. Március 20-ikára virradtunk, nemzetünk nagypéntekére. Tizenöt éve már, hogy megváltónk, a nemzet kormányzója, Kossuth Lajos meghalt. Állítsunk e napon a kegyeletnek oltárt, áldozunk a szabadság és népjogok apostola emlékének. **Tűzzünk házaikra gyászlógót, családi szentélyeink váljanak egy rövid megemlékezésre a kegyelet templomává, míg elmondjuk gyermekeinknek, mi mindent köszönhet nemzetünk Kossuth Lajosnak. Magyarok, emlékezzünk!**

Társaságunk tagjait figyelmeztetjük, hogy ma este 8 órakor tartjuk közgyűlésünket a 888. vendéglőben. Ott legyetek.

— Egy nyugalmazott őrnagy a mozgósításról. Az „Aradi Közlöny” minapi számában megjelent „Hogyan történik a mozgósítás” című cikkre vonatkozólag érdekes levelet kaptunk Kónya Lajos ny. h. őrnagytól. A levélíró elmondja a többek közt, hogy ő bár két háborúban is vett részt, nem tapasztalta, hogy a katonák háború idején ne kapták volna pontosan fizetésüket. Ami pedig az élelmezést illeti, az ugyan néha érthető körülmények között megkésett, de akkor is csak egy-két napot. Figyelemreméltónak mondja a levélíró még azt, hogy a bevonult tartalékosok visszamaradt családjainak háború esetén kárpótlást a törvény értelmében joguk van kérni és a hatóságnak kötelessége volna ily irányban tájékoztatni a polgárságot.

— Zsarolás miatt elítelt ügyész. Greiner Zsigmond dr. fővárosi ügyvédet a budapesti büntetőtörvényszék vádtanácsa nemrég rendkívül érdekes ügyben helyezte zsarolás miatt vád alá. Egy Till István nevű ügyvédi irnok ugyanis bepörölte bizonyos diszkrét provizióért Kielmannseg Erich grófot, Alsó-Ausztria helytartóját. Till ugyanis bizonyos közbenjárások reá eső részének fejében 120.000 koronát követelt a gróftól s az okiratait képező állítólagos bizonyítékait letétbe helyezte özvegy Soós Istvánnénál. A per előtt bizonyos egyezkedési tárgyalások folytak, amelyet Greiner Zsigmond dr. Till képviselőjében vezetett. A gróf hajlandónak nyilatkozott az összeget megfizetni, — azonban Greiner dr. szerint — közben titokban megszerezte özvegy Soósétól a letétbe tett leveleket és okmányokat s ekkor hallani sem akart többé a 120.000 korona kifizetéséről. Ekkor Greiner dr. három levelet írt a helytartónak. Megírta ebben, hogy követelését most már 400.000 koronára emeli fel, amelyet ha a gróf nyomban meg nem fizet, az ügy őt csúnyán fogja kompromittálni. A gróf a leveleket megküldte a budapesti ügyészségnek, amely zsarolás miatt megindította Greiner Zsigmond dr. ellen az eljárást. A pört — mint fővárosi tudósítónk jelenti — nagy érdeklődés mellett ma tárgyalta a budapesti esküdtbíróóság. Tanuul be volt idézve a helytartó is, aki azonban nem jelent meg. A törvényszék Greiner dr. zsarolás kísérletének vétségeiért **négyszáz korona** pénzbüntetésre ítélte és a novella első szakaszának rendelkezése szerint a büntetés végrehajtását felfüggesztette.

— Nagy Sándor emlékünnepe. Tegnap folyt le díszes közönség előtt a tanítóképző-intézetben tartott emlékünnepe. A gyászpompájú, komoly kép megragadta a jelenvoltakat és mindvégig meleg érdeklődéssel kísérték az ünnepség műsorát. Keszler Károly tanár megleghangú megnyitó beszéde után, Láng Mihály igazgató beszélt nagy szónoki készséggel, de még több szeretettel a kiváló kollégáról. Majd Füzessi növendék szavalt el nagy sikerrel egy alkalmi költeményt. Azután Déri Gyula növendék olvasott fel meleg, érző hangon Nagy Sándorról. Az ünnepség a Szózat elénekelésével fejeződött be. Az ének- és zenekar a maga ismert művészetével szerepelt s ebben — mondani se kell, — nagy érdeme van Zoltai Mátyás tanárnak, a városszerte ismert kiváló muzsikusként. A közönség közt ott láttuk Varjassy Árpád tanfelügyelőt, Abrai Lajost, azonkívül az összes aradi intézetek tanári kara és ifjusága képviseltette magát.

— Orosz-pánszláv apostolok Körösmezőn. Nagyszöllősről jelentik: A körösmezői magyar királyi határrendőrség március 6-án két gyanús orosz ágenst kerített kézre, akik sorra járták a rutén parasztok kunyhóit s különféle kuruzslással figyelték őket az orosz skizmánok megnyerni. A két orosz-pánszláv apostol neve: Tomisinecz Fedor és Petra, foglalkozásuk pedig a skizmatikus könyvek eladása s a pánszláviztikus tanok terjesztése. E veszedelmes foglalkozást legnagyobb titokban üzték. Több helyt valóságos ráolvasással vezették félre a naiv paraszt népet, a mely gyanútlanul meg is vendégelte őket. Végül egy fölvilágosodottabb ember elárulta a hamis profétákat, s így kerültek ezután a határrendőrök kezébe, akik nagymennyiségű veszedelmes nyomtatványt koboztak el a csavargó alakoktól s a járási szolgabírósnak adták át őket.

— Az erőszakos végrehajtó. Különös ügyben adott be ma panaszt a városi tanácsához egy aradi fodrászüzlettulajdonos. Azt írja, hogy tegnap délután megjelent az üzletében egy szigorú adóvégrehajtó s valami régi adókövetelés fejében foglalni kezdett. Az üzletében sokan voltak és nagy mebotránkozással nézték, hogy a végrehajtó összedobta a puderos dobozokat, törte kendőket, sósbor-szeszes üvegeket. Azután fölyitotta egy asztal fiókját is, amelyben a borbély magánlevelei voltak. Ezek között is kutatni akart, de a vendégek haragosan közbeléptek s így lemondott erről az indiskrét végrehajtó. A puderos dobozokat és egyéb borbélyholmikat azonban elcipelte. A fodrász most a tanácsához fordul oltalomért, mert a végrehajtó olyan tárgyakat vitt el, amelyek nélkül nem tudja jól kiszolgálni a vendégeit. Ha csak a végrehajtóhoz nem küldi őket.

— Egy megszökött rab merénylete. Miskolcra táviratozzák: Ma délután Lukán Viktor ózdi paraszt fiú felett mondott ítéletet az itteni törvényszék. Lukán dinamit lopással volt vádolva, amiért a törvényszék hat havi börtönre ítélte el. Mikor a kir. ügyész parancsára a fiút egy fogházor a börtönbe akarta lekísérni, Lukán revolvert rántott és azzal a fogházort háromszor föbe ütötte, úgy hogy az elvesztette eszméletét. A fiú elmenekült. Egy rendőr üldözőbe vette, de mikor őt lépésnyire ért hozzá, Lukán rálőtt a rendőrré. Ez kardot rántott és a menekülő után hajította, de nem találta. Lukán erre újból kétszer lőtt a rendőrré és az egyik fülön találta. A járókelők csak nagyhebezen tudták a megszökött rabot elfogni.

— A vesztőhely megváltása. Illés László ur Kurticsról 26 koronát küldött az Aradi Közlönyhöz. Az összeget a kurtiesi Iparos Olvasókör március 14. ünnepélyén gyűjtötték a vesztőhely számára.

— Forgalmi akadály. A szentes-csongrádi vonalból kiágazó szentes-tiszaparti vontató pályát a Tisza elöntötte. E vonalrészen bizonytalan ideig az összes forgalom szünetel.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

— Öngyilkosság. Gurahoncon — mint onnan jelentik, — ma délután öz. Domokos Pálné 62 éves asszony felakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. Tettének oka élet-untság.

— A Központiban ma este tombola lesz.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likör aroma Vojtek és Weisznál. 171

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sz. Apátfalva. A Bárd Testvérek budapesti zeneműkereskedő cég fölvilágosítást ad róla.

X. X. Köszönet az olismerésért. A küldeményt átnézzük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 19

Az időjárás tavaszi jellegűt ölt. A nap melegítő sugarai ellensúlyozzák a levegő hűvösségét, amely így kellemes és egyben kedvező.

A vetések állásáról megjelent hivatalos jelentés kielégítő és úgy ennek, mint a lecsendesülő háborus hírek hatása alatt a gabonaüzlet irányzata ellanyhult.

A mai piacon elkelt:

3—400 mm. buza	13.70—13.80
2—300 mm. tengeri	6.90—7.00
Rozs	9.60—9.70
Zab	7.80—7.90
Árpa	7.60—7.70

A gabonáruk 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 19.

Amerika ¼-el magasabb. Elkelt: 6 ezer métermáza 5—10 fillérel olcsóbb áron.

Az áruk 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.98—13.99	13.90—13.91
Tengeri májusra	7.66—7.67	7.63—7.64
Rozs áprilisra ...	10.86—10.67	10.53—10.4
Buza májusra ...	13.52—3.83	13.2—13.7
Zab áprilisra ...	9.—9.01	8.92—8.8
Buza 1909 októberre	11.52—11.53	11.4—11.44
Rozs októberre ...	9.57—9.59	9.44—9.49

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	616.75
Magyar hit. részvény ...	722 —

IDEGENEK ARADON.

— Március 19. —

Fehér Kereszt szálloda. Bányász Dezső utazó Budapest. — Klapproth Albert mérnök Gleinsitz. — Bergor Ignác utazó Bécs. — Jacobi Abel utazó Bécs. — Eder Mihály utazó Budapest. — Schvarcz Gyula utazó Budapest. — Tóth Bertalan kereskedő Besztercebánya. — Nitsch Rezső intéző Barakony. — Zolner Károly utazó Szabadka. — Sigmund Fülöp utazó Budapest. — Weisz Lipót utazó Budapest. — Reiner József utazó Ujvidék. — Balogh József földbirtokos Nagyszalonta. — Korbuly Domokos joghallgató Budapest. — Krencsey Géza főmérnök Budapest. — Molnár Miksa utazó Budapest. — Vogel József utazó Bécs. — Basch Theodor utazó Bécs.

Központi szálloda. Erdős Kálmán magánzó Mezőtur. — Ringelheim Richárd utazó Budapest. — Weisz Samu utazó Temesvár. — Steiner Béla szállodás Pankota. — Rade Odön utazó Budapest. — Schöffler József főjegyző Vinga. — Aschke Pál dr. orvos Drezda. — Molnár Imre felügyelő Nagyvárad. — Schmidt Lajos utazó Budapest. — Pohhe József utazó Szeged. — Kolarits Nándor kereskedő Temesvár. — Szenes Aladár ügyvéd Temesvár. — Haraszthy Károly főgalmazó Marosvásárhely. — Semel József utazó Budapest. — Gaal Ferenc utazó Budapest. — Szálkay Gyula dr. tanár Budapest.

Vass szálloda. Theiner Bernát utazó Prága. — Ifj. Jodesy Ferenc mészáros Brád. — Selmeczi Márk utazó Budapest. — Novák Mária magánzó

Szeged. — Csics Károly kereskedő Orosháza. — Bernádinelli János kereskedő Orosháza. — Pless Géza utazó Borosjenő.

Pannónia szálloda. Gunesch T. Oszkár utazó Bécs. — Geirengert Jenő magánzó Nagylak. — Cziráky Alajos szabó Arad. — Kovásznay Béla forg. dij. Banica. — Veberál Márk vendéglős Kissenj. — Inkei Mihály szabó Kolozsvár. — Vitrool Jenő bádigos Budapest. — Nemes István tisztv. Arad. — Deutsch Márkus kereskedő Makó. — Weisz József szabó Pankota. — Oláh Lajos ma-
lomtulajdonos Vadász.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi március hó 20-án:

C) bérlet. C) bérlet.

A vándorlegény.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: West és Schnitzer. Fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerzette: Eysler E.

SZEMÉLYEK:

Fülöp herceg	Wlassák V.	Straubinger	Hunyady J.
Lola, neje	Zalai Margit.	Oculi	Komló-sy E.
Nikkel	Kucsár L.	Csepü	Ladislav J.
Oleander	Lászi Etel.	Libiska, neje	Henkóné P.
Apró	Nagyiván I.	Bonifác	Kertész D.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909 március hó 20. an. szombat:

1. Névtelen levél. Dráma. — 2. Az any s boszuja. Bohózat. — 3. Különböző nemzetek tancái. Látványosság. — 4. Előzékeny barát. Humoros. — 5. A második anya. Eletkep.

Tíz perc szünet.

6. A felzavart ház. Humoros. — 7. A gyermek szíve. Színes látványosság. — 8. Akrobata család. Bohózat. — 9. Medvevadászat. Természet után.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra báráikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Vasárnap, hétfőn és kedden

Halálos szerelem

dráma. Irta: Francois Copeé.

NYILTTÉR.*

Szőlősgazdákhhoz.

A szőlőpótlások rendkívüli nehézségei és sikertelensége abban lell magyarázatát, hogy ahhoz nem a megfelelő, teljesen megbízható

— I. oszt. gyökérdus anyagok, — hanem mindentéle meg nem felelő ripária és oltvány lesz felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságomban igen bevált módon fajtiszta ripária-portális vesszőket gyökerestek és szőlőoltványokat készítek, melyek a sikeres és eredményes szőlőpótlást mindenkinek biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

szőlőbirtokos.

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papirárak és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papirok, levél-

papirok, borítékok,

csomagoló papirok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvtőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre.

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.;
vagy

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbévitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér célt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

Kis hirdetési

rovatát használja.

Egy 2 szoba, előszoba

Fürdőszoba, vízvezeték és villany-
bevezetéssel, mellékhelyiségekkel
együtt kiadó május 1-sőre. Révai-
utca 9. szám. 1161

Egy butorozott szobát

keresek május elsejére. Cim a ki-
adóhivatalban. 1148

Díjak

kerestetik április elsejére, teljes
ellátás és 35 kor. havi fizetéssel.
Nőtlen, szorgalmas és szépírásu
egyének sajátkezűleg irt pályáza-
tukat küldjék a m. kir. vincellér-
iskola igazgatóságához Ménesre.
1151

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb ára-
kon ugy helyben, mint vidéken is.
Könyvtárak kiegészítése és beren-
dezése. Antiquár könyvek nagy
készlete. Irodai cikkek, nyomtat-
ványok. Kerpel Izso könyv-, papir-
kereskedése és kölcsönkönyvtára
Aradon. 262

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45.
sz. 1085

Észak Balkán és Szerbia

katonai térképe, megbízható ki-
adás 1 koronáért kapható Ingusz
és Fia könyvkereskedésében Arad.
Arad és Temesmegyei telefon 517.
szám. 173

Társat keres!

Külföldön nagy vevőkörrel rendel-
kező, teljesen szakképzett fiatal-
ember ARADON létesítendő KIVITELI
ÜZLETHEZ huszezer korona tőkél-
vel. Biztos jövedelem tizenötezer ko-
rona évente. 1145

Megkereséseket A. B. 97. jelige
alatt a kiadóhivatal továbbít.

A fűszer-, csemege és
termény deta l üzletben
teljes jártassággal biró,
magyarul, németül és
románul beszélő, jó meg-
jelenésű

segéd

azonnali belépésre
alkalmazást nyer
Steiner Ferencnél
Déván. 1152

12375—1908. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint
telekkönyvi hatóság közhírré teszi,
hogy a m. kir. kincstár és Arad-
város közönsége végrehajtható ja-
vára 804 kor. 06 fillér állami és
községi adóhátralék tökekövetelés
és járuléka behajtása végett az
aradi királyi törvényszék terü-
letén lévő Arad pernyáva kül-
városában fekvő, az aradi 2294.
sz. tjkvben A+2. sor, 2813/b.
hrszám alatt felvett Kasza-utcai
38. számú ház, udvar és kertre
az árverést 2036 koronában ezen-
nel megállapított kikiáltási ár-
ban az árverést elrendelte, és
hogy a fentebb megjelölt ingat-
lan az 1909. évi április hó 19-ik
napján d. u. 3 órakor az aradi igaz-
ságügyi palota földszint jobbra
levő 48. számú helyiségében meg-
tartandó nyilvános árverésen a ki-
kiáltási áron alól is eladtni fog.
Árverezni szándékozik tartoznak
az ingatlanok becsárának 100%-át,
vagyis 208 kor. 60 fillért, kész-
pénzben, vagy az 1881. évi LX.
t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal
számított és az 1881. évi november
hó 1-én 3338. szám alatt kelt igaz-
ságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapirban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy
az 1881. LX. t. c. 170. §-a értel-
mében a bánatpénznek a bíróság-
nál előleges elhelyezéséről kiállít-
ott szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint
telekkönyvi hatóság.
Arad, 1909. évi január hó
5 én.

Aknay,
kir. tszéki biró.
1150

Most jelent meg!

SIMONYI JÓZSEF

■ A HIRES ÖBESTER. ■

népies elbeszélés 12 énekben.

Írta:

GAJDÁCS PÁL

írkész

Tótkomlóson.

Ara diszkötésben

4 korona.

Kapható a szerzőnél.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és

maculatura

jutányos áron

eladó.

3746—1909. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi földmivelés-
ügyi miniszter 24323—1909. sz. a.
kelt rendelete alapján közhírré tes-
zem, hogy minden pékmester és

sütőiparos üzletében feliratilag je-
lezni tartozik, árul-e üzletében te-
jet és tejterméket, vagy nem. —
Árusításra nem szánt, feldolgo-
zásra használható tej vagy tej-
termék az árusító üzletben egy-
általában nem tartható. Ez ellen
vétők kihágást követnek el és az
1896. évi XLVI. t.-c. alapján bü-
ntettetni fognak.

Arad, 1909. évi március hó 9.

Sarlot,
főkapitány.

Vásári hirdetés.

Arad szab. kir. város tanácsa
ezennel közhírré teszi, hogy Ara-
don a tavaszi országos vásár 1909.
év március hó 26. napján veszi
kezdetét és 5 napig, vagyis 1909.
év március hó 30-ig bezárólag tart.
Arad, 1909. március 13.

A városi tanács.

**Könyvkötészetünkben
egy ügyes fia
tanulónak**

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ügyes lapkihordó-pár felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

4165—1909. sz.

Aradvármegye alispánjától.

Pályázat.

Az Aradvármegye törvényhatóságánál lemondás folytán
megüresedett nagyhalmágyi járási orvosi állásra ezennel pá-
lyázatot hirdetek.

A járási orvosi állás az 1904. évi X. t.-c. szerinti illet-
ménynyel van rendszeresítve (2000 kor. kezdőfizetés, 350 kor.
lakbér és 600 kor. utiátalány.

Járási orvosi székhely: Nagyhalmágy. A kinevezendő já-
rási orvos a közegészségügyi körbe be nem osztott járásbeli
községekben ideiglenesen addig, amíg a körök megalakítottat-
nak és betöltetnek, a községi orvosi teendőket is ellátni köte-
les, minek ellenében a törvényes helyettesítési díjakban ré-
szesül.

Pályázati határidő 1909. évi május hó 31.

A vármegyei ügyviteli szabályzat 4. §-a értelmében kiál-
litott, születési anyakönyvi kivonattal, orvostudori oklevéllel,
tisztai orvosi vizsga bizonyítvánnyal és az eddigi szolgálatra
vonatkozó működési bizonyítvánnyal felszerelt pályázatok a
fenti időben nálam nyújtandók be, s ezen idő alatt a V. Ü.
sz. 5. § a alapján a személyes jelentkezéseket hivatalos helyi-
ségemben szintén elfogadom.

Arad, 1909. március hó 8 án.

Az alispán távol:

Schill József,
főjegyző.

1149

A KEZET
3
NAP ALATT

„MOLLY“

BÁRSONYPUHÁVÁ
ÉS
HABFEHÉRRÉ TESZI.

Elismerő levelek

TÖRV. VÉDVE.

TÖRV. VÉDVE.

hatásáróli
kitünő

Egy üveg ára 1 korona.

„MOLLY“

Egy üveg ára 1 korona.

KÉZFINOMÍTÓ

Tek. Hanzs Nestor urnak
droguista
Arad.

Az ön által készített Molly kézfínomítót hosszabb időn át használván, elhatároztam, hogy ezen kiváló minőségű bőrfínomító és ápoló szert a jövőben állandóan használni fogom. Felkérem tehát, szíveskedjék részemre újból néhány üveget küldeni.
Arad, 1909. március hó 10-én.

Tisztelettel
Érv. Andrányi Károlyné.

Tek. Hanzs Nestor urnak
Drogéria a „Vörös Kereszt“-hez
Arad.

Az Ön által feltalált Molly kézfínomítót kiváló jónak találom és ezennel csakis azt fogom használni.

Arad, 1909. március hó 13-án.
Érv. Jakabffy Zoltánné.

Tek. Hanzs Nestor urnak
Vörös Kereszt Drogéria
Arad.

A Molly kézfínomítót megkaptam és örömmel tudatom, hogy annak kitünő hatása valóban meglepett, már az első használat után a kezéknek bámulatos puhaságot és fehérséget kölcsönöz. Szíveskedjék részemre utánvét mellett még 4 üveggel küldeni.

Mácsa, 1909. március 7-én.
Tisztelettel
Cselkó Árpádné.

Tek. Hanzs Nestor urnak
Arad.

A múlt alkalommal Ön által ajánlott kézfínomító kitünően bevált. Küldjön részemre utánvét mellett 3 üveggel.

Székesút, 1909. március 3-án.
Tisztelettel
Friedrich Istvánné.

Igen tisztelt Hanzs ur!

Hálával tartozom Önnek, amiért felhívta figyelmemet a Molly kézfínomító szerre. Mondhatom, nagyon megvagyok elégedve az eredménnyel s azóta folyton csak e kellemes és kitünő hatású szert használom — a kezét már rövid használat után finomná és fehérré teszi. Azonkívül a hideg szél nem repeszti fel többé a bőrt, bárkinek is a legmelegebben ajánlhatom.

Zaránd, 1909. március hó 11-én.
Kitünő tisztelettel
Szalay Irené.

Tek. Hanzs Nestor urnak
droguista
Arad.

Az ön Molly kézfínomítója teljes megelégedésemre szolgált, igen kellemesen puhit és fehérit, miért is ismeréseim körében szívesen fogom ajánlani.

Budapest, 1909. március 4-én.
Papp Lénka.

A „MOLLY“ kézfínomító vidékre szállítva 3 üveg rendelésénél ingyen csomagolás és bérmentve.

Aradon kapható: gutori Földes Kelemen, Vojtek Kálmán, Kárpáti János gyógyszerész urnaknál és a készítőnél,

HANZU NESTOR

Vöröskereszt Drogéria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.